

Zawiadomienie Komisji w sprawie wytycznych dla państw członkowskich dotyczących aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu na lata 2021–2030

(2022/C 495/02)

Rekordowo wysokie ceny energii utrzymujące się od drugiej połowy 2021 r., spotęgowane przez nieuzasadnioną i bezprawną agresję militarną Rosji na Ukrainę, stanowią silny impuls do zwiększenia tempa wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu i wzmocnienia odporności Unii Energetycznej poprzez przyspieszenie przejścia na czystą energię i zerwanie wszelkich zależności od rosyjskich paliw kopalnych. Jednocześnie obserwowane w ostatnim czasie ekstremalne warunki pogodowe zwiększyły presję na dostawy energii, miały wpływ na piony i żeglugę śródlądową oraz odbiły się na dobrostanie obywateli, a tym samym stanowiły wyraźny sygnał wskazujący na konieczność dostosowania się do skutków zmiany klimatu.

Te ostatnie zmiany uwydatniają znaczenie zintegrowanego planowania w kontekście polityki energetyczno-klimatycznej. Obecnie bardziej niż kiedykolwiek silna unia energetyczna i skoordynowane działania w dziedzinie klimatu stanowią warunek wstępny zapewnienia solidarności, dobrobytu i zrównoważonego rozwoju w Unii Europejskiej. Aby w sprawiedliwy sposób szybko zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne i przyspieszyć transformację w kierunku neutralności klimatycznej, państwa członkowskie i Unia Europejska muszą wykorzystać siłę systemu zarządzania ustanowionego na szczeblu europejskim.

W rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu (rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną) ⁽¹⁾ ustanowiono elastyczny, a zarazem solidny system zarządzania na rzecz przejrzystej i wzajemnie wzmacniającej się współpracy między państwami członkowskimi UE a Komisją Europejską. Pomaga to zapewnić spójne podejście do polityki energetyczno-klimatycznej oraz skoordynowane działania w państwach członkowskich.

Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu (zwane dalej „krajowymi planami” lub „KPEiK”) są głównym narzędziem planowania strategicznego w ramach rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną. KPEiK zapewniają krótko-, średnio- i długoterminową przewidywalność inwestycji, zwłaszcza w niepewnych czasach, i mają zasadnicze znaczenie w kontekście uruchamiania ogromnych inwestycji niezbędnych do osiągnięcia wspólnych ambitnych celów w zakresie neutralności klimatycznej oraz do przeprowadzenia sprawiedliwej i uczciwej transformacji, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpieczeństwa energetycznego i przystępnych cen energii. Plany te zapewniają państwom członkowskim wsparcie we wspólnej realizacji celów w zakresie energii i klimatu w ramach Europejskiego Zielonego Ładu, Europejskiego prawa o klimacie ⁽²⁾ oraz pakietu wniosków „Gotowi na 55” ⁽³⁾, z uwzględnieniem wyższego poziomu ambicji w zakresie efektywności energetycznej i energii odnawialnej, jak również międzynarodowych zobowiązań UE w ramach porozumienia paryskiego.

KPEiK ogrywają również kluczową rolę w realizacji planu REPowerEU ⁽⁴⁾ w kontekście zwiększonych wyzwań dla bardziej odpornej unii energetycznej. Od czasu gdy w połowie 2021 r. ceny energii zaczęły rosnąć, UE przyjęła kompleksową i dostosowaną do potrzeb odpowiedź na kryzys energetyczny, wywołany ostatnimi wydarzeniami geopolitycznymi. Dzięki temu unia energetyczna zostanie na nowo ukształtowana w okresie do 2030 r. i w późniejszych latach. Krajowe plany muszą uwzględniać krytyczne wyzwania związane z bezpieczeństwem energetycznym i przystępnością cenową energii. Obejmuje to potrzebę szybkiej dywersyfikacji dostaw energii, opracowania spójnego harmonogramu magazynowania gazu ⁽⁵⁾, odzwierciedlenia zmniejszenia zapotrzebowania na gaz w sytuacji nadzwyczajnej ⁽⁶⁾ oraz interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu zaradzenia wysokim cenom energii oraz zwiększenia solidarności ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu (rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną) (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1.).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. ustanawiające ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej (Europejskie prawo o klimacie) (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1.).

⁽³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Gotowi na 55: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej, COM(2021) 550 final; pakiet dotyczący wodoru i gazu zdekarbonizowanego – COM(2021) 803 i COM(2021) 804.

⁽⁴⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Plan REPowerEU”, 18 maja 2022 r., COM(2022) 230 final.

⁽⁵⁾ Po przyjęciu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2017/1938 i (WE) nr 715/2009 w odniesieniu do magazynowania gazu (Dz.U. L 173 z 30.6.2022, s. 17.).

⁽⁶⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”, COM(2022) 360 final, oraz rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii (Dz.U. L 261 I z 7.10.2022, s. 1.).

⁽⁷⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady „Zwiększenie solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, transgranicznej wymianie gazu i wiarygodnym poziomom odniesienia cen”, COM(2022) 549 final.

Państwa członkowskie muszą zaktualizować swoje krajowe plany na lata 2021–2030 do czerwca 2023 r. (projekty planów) i do czerwca 2024 r. (plany ostateczne) ⁽⁸⁾. Biorąc pod uwagę znacząco zmienione strategie polityczne i uwarunkowania geopolityczne w obszarze energii i klimatu od czasu opracowania wstępnych KPEiK w latach 2019–2020, aktualizacje powinny koncentrować się na potrzebie zapewnienia bardziej ambitnych działań w dziedzinie klimatu, szybszego przejścia na czystą energię oraz zwiększonego bezpieczeństwa energetycznego. Zaktualizowane KPEiK powinny umożliwić UE stworzenie bardziej odpornej i zrównoważonej unii energetycznej, w tym poprzez natychmiastowe zmniejszenie zależności od rosyjskich paliw kopalnych, a jednocześnie niepozostawienie nikogo w tyle.

Niniejszy dokument zapewnia państwom członkowskim wytyczne dotyczące procesu i zakresu opracowywania projektu i ostatecznej wersji zaktualizowanych KPEiK, w szczególności poprzez określenie dobrych praktyk i przedstawienie skutków niedawnych zmian politycznych i geopolitycznych, w kontekście ram prawnych ustanowionych w rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną, a w szczególności w załączniku I do tego rozporządzenia ⁽⁹⁾.

W procesie przygotowywania niniejszych wytycznych Komisja w pełni współpracowała z państwami członkowskimi na poziomie technicznym i konsultowała się z zainteresowanymi stronami poprzez specjalne warsztaty dla zainteresowanych stron zorganizowane 8 września 2022 r. ⁽¹⁰⁾, wydarzenia zewnętrzne oraz kontakty dwustronne. Wytyczne te należy traktować jako jeden z elementów stałej wymiany i współpracy w całym procesie aktualizacji planów krajowych.

Ramka 1: Zasady i dobre praktyki w zakresie aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu

- ustalenie wyższych poziomów ambicji w celu przyspieszenia ekologicznej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej oraz wzmocnienia odporności systemu energetycznego zgodnie z prawem o klimacie, pakietem „Gotowi na 55” oraz planem REPowerEU. Szczególną uwagę należy poświęcić energii odnawialnej, efektywności energetycznej, bezpieczeństwu energetycznemu i ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych;
- wzmocnienie planowania w ramach KPEiK, aby zapewnić sprawiedliwą i uczciwą transformację, mającą na celu złagodzenie skutków społecznych i wpływu na zatrudnienie, rozwiązanie problemu niedoboru siły roboczej i umiejętności, zmniejszenie ubóstwa energetycznego oraz zapewnienie dostępu do podstawowych usług dla wszystkich i po przystępnych cenach;
- przedstawienie krajowych założeń i celów, w tym dotyczących finansowania, określających konkretne ścieżki do 2030 r. i 2050 r., zgodnie z długoterminowymi strategiami krajowymi;
- włączenie celów związanych z przystosowaniem się do zmiany klimatu i odzwierciedlenie ich w pięciu wymiarach zaktualizowanych KPEiK;
- określenie założeń i celów w zakresie redukcji emisji metanu oraz uwzględnienie zwiększonych celów, jak również środków w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w sektorach użytkowania gruntów, leśnictwa i rolnictwa, w odniesieniu do emisji CO₂ i emisji innych niż CO₂ oraz pochłaniania dwutlenku węgla;
- wykorzystanie synergii między agendą energetyczną i cyfrową w celu uruchomienia transformacji cyfrowej systemu energetycznego;
- wzmocnienie wymiaru badań, innowacji i konkurencyjności, w szczególności w odniesieniu do konkretnych celów i założeń, przy jednoczesnym uwzględnieniu dywersyfikacji zdolności produkcyjnych i rozwoju umiejętności w celu przyspieszenia przejścia na czystą energię;
- prowadzenie szeroko zakrojonych i włączających konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim, władzami lokalnymi, partnerami społecznymi i zainteresowanymi stronami z sektora na wczesnym etapie procesu;
- zacieśnienie współpracy regionalnej jako integralnego aspektu krajowych planów, w szczególności w odniesieniu do wymiaru bezpieczeństwa energetycznego, w celu określenia spójnej polityki i rozbudowanej solidarności;
- zbadanie synergii między założeniami, celami i wkładami oraz politykami i środkami w ramach pięciu wymiarów unii energetycznej ⁽¹¹⁾;
- wyciągnięcie wniosków z wstępnych KPEiK, ich oceny przeprowadzonej przez Komisję oraz postępów w ich realizacji w celu określenia luk i obszarów wymagających poprawy w kontekście zwiększenia poziomu ambicji i realizacji;

⁽⁸⁾ Zob. art. 14 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną oraz wymogi zawarte w rozdziale 2 i załączniku I do tego rozporządzenia.

⁽⁹⁾ Do dokonywania obowiązującej wykładni przepisów UE upoważniony jest jedynie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

⁽¹⁰⁾ Warsztaty dla zainteresowanych stron dotyczące aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu | Komisja Europejska (europa.eu).

⁽¹¹⁾ W art. 1 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną wskazano pięć powiązanych i wzajemnie wzmocniających się wymiarów unii energetycznej: bezpieczeństwo energetyczne, wewnętrzny rynek energii, efektywność energetyczna, obniżenie emisyjności oraz badania naukowe, innowacje i konkurencyjność.

- **zapewnienie spójności z innymi instrumentami planowania** i odzwierciedlenie odpowiednich polityk, środków i inwestycji w zaktualizowanych KPEiK ⁽¹²⁾;
- sformułowanie **kompleksowej, zaktualizowanej i szczegółowej podstawy analitycznej**, obejmującej wpływ na gospodarkę, zatrudnienie, społeczeństwo, badania, innowacje, konkurencyjność i środowisko, a także udział gospodarki o obiegu zamkniętym;
- **przedstawienie szczegółowego planu finansowego uwzględniającego potrzeby inwestycyjne dotyczące każdego z pięciu wymiarów** poprzez racjonalne pod względem kosztów wykorzystanie wsparcia z budżetu publicznego i uruchomienie inwestycji prywatnych, w tym za pomocą instrumentów finansowych i innowacyjnych programów finansowania;
- uwzględnienie **zaleceń dla poszczególnych krajów** wydanych w kontekście **europejskiego semestru** i zapewnienie zgodności z nimi.

1 Odzwierciedlenie nowego kontekstu prawnego, społeczno-gospodarczego, politycznego i geopolitycznego

W tej części omówiono wpływ istotnych zmian zachodzących od 2019 r. w legislacyjnych, społeczno-gospodarczych i geopolitycznych ramach polityki energetyczno-klimatycznej na aktualizację KPEiK pod względem ambitnych celów i zakresu. Uzupełnieniem tej części jest lista odniesień w tabeli 1, w której podsumowano główne założenia, cele i wkłady oraz polityki i środki niezbędne do ich osiągnięcia, przedstawione w prawodawstwie, strategiach i wnioskach. Zachęca się państwa członkowskie do uwzględnienia tych odniesień w swoich projektach zaktualizowanych krajowych planów. W ostatecznych zaktualizowanych planach należy odzwierciedlić wszelkie nowe istotne zmiany w stale zmieniającym się kontekście legislacyjnym, społeczno-gospodarczym i geopolitycznym oraz w należyty sposób uwzględnić zalecenia Komisji dotyczące projektów zaktualizowanych planów ⁽¹³⁾.

1.1 Zwiększenie ambitnych celów na 2030 r. w kierunku neutralności klimatycznej

Europejski Zielony Ład zapewnił silny impuls do zwiększenia ambitnych celów w zakresie energii i klimatu, przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że nikt nie pozostanie w tyle. Dzięki Europejskiemu prawu o klimacie cele polegające na osiągnięciu neutralności klimatycznej na poziomie UE do 2050 r. i redukcji emisji gazów cieplarnianych netto do 2030 r. o co najmniej 55 % w porównaniu z poziomem z 1990 r. stały się obowiązkiem prawnym. Cele te są znacznie bardziej rygorystyczne od celów, na podstawie których państwa członkowskie sporządziły swoje wstępne KPEiK ⁽¹⁴⁾.

Aby spełnić ambitne cele określone w Europejskim prawie o klimacie, w pakiecie „Gotowi na 55” zaktualizowano ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030. Pakiet ten niewątpliwie skłoni państwa członkowskie do aktualizacji założeń i celów określonych w ich wstępnych KPEiK oraz polityki i środków służących ich osiągnięciu, w szczególności w zakresie obniżenia emisyjności (z uwzględnieniem energii odnawialnej), efektywności energetycznej i wewnętrznego rynku energii.

Równoległe, a także aby zrealizować te zwiększone ambitne cele, przyjęto również kluczowe europejskie strategie w dziedzinie energii i klimatu, w szczególności strategię dotyczącą integracji systemu energetycznego ⁽¹⁵⁾, strategię w zakresie wodoru ⁽¹⁶⁾, strategię dotyczącą morskich źródeł odnawialnych ⁽¹⁷⁾, strategię na rzecz odnawialnej energii słonecznej ⁽¹⁸⁾, strategię w zakresie przystosowania do zmiany klimatu ⁽¹⁹⁾, strategię dotyczącą zrównoważonego obiegu węgla ⁽²⁰⁾ oraz plan działania UE na rzecz transformacji cyfrowej systemu energetycznego ⁽²¹⁾. Komisja przedstawiła również inne istotne strategie, mianowicie strategie dotyczące eliminacji zanieczyszczeń ⁽²²⁾, bioróżnorodności ⁽²³⁾, lasów ⁽²⁴⁾ oraz zrównoważonej i inteligentnej mobilności ⁽²⁵⁾, aby pomóc w osiągnięciu celów w zakresie energii i klimatu.

⁽¹²⁾ Zob. sekcja 3.4.

⁽¹³⁾ Zgodnie z art. 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną Komisja oceni projekty zaktualizowanych KPEiK nie później niż 6 miesięcy przed upływem terminu składania ostatecznych planów.

⁽¹⁴⁾ Art. 2 pkt 11 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽¹⁵⁾ Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego, COM(2020) 2999 final.

⁽¹⁶⁾ Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu, COM(2020) 301.

⁽¹⁷⁾ Strategia UE mająca na celu wykorzystanie potencjału energii z morskich źródeł odnawialnych na rzecz neutralnej dla klimatu przyszłości, COM(2020) 741.

⁽¹⁸⁾ Strategia UE na rzecz energii słonecznej, COM(2022) 221.

⁽¹⁹⁾ Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu, COM(2021) 82 final.

⁽²⁰⁾ Zrównoważony obieg węgla, COM(2021) 800.

⁽²¹⁾ Transformacja cyfrowa systemu energetycznego – plan działania UE, COM(2022) 552.

⁽²²⁾ Droga do zdrowej planety dla wszystkich: Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby, COM(2021) 400.

⁽²³⁾ Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 – Przywracanie przyrody do naszego życia, COM(2020) 380.

⁽²⁴⁾ Nowa strategia leśna UE 2030, COM(2021) 572 final.

⁽²⁵⁾ Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, COM(2020) 789 final.

Na początku tego roku w planie REPowerEU przedstawiono konkretne środki mające na celu zmniejszenie zależności energetycznej UE od rosyjskich paliw kopalnych oraz przyspieszenie wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu za pomocą nowych działań, przy jednoczesnym wykorzystaniu pakietu „Gotowi na 55”. Ma on na celu zapewnienie bardziej przystępnej cenowo, bezpiecznej i zrównoważonej energii oraz stworzenie bardziej odpornego systemu energetycznego i prawdziwej unii energetycznej. W ramach tego planu Komisja wezwała współpracodawców do zwiększenia celów określonych w dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej i dyrektywie w sprawie energii odnawialnej. Realizacja planu REPowerEU przyspieszy wdrażanie rozwiązań alternatywnych dla gazu ziemnego oraz źródeł odnawialnych, zwłaszcza zrównoważonego biometanu, wodoru odnawialnego, fotowoltaiki i morskiej energii wiatrowej, a także pozwoli na uruchomienie strukturalnych średnio- i długoterminowych środków służących efektywności energetycznej.

W projekcie zaktualizowanych krajowych planów należy odzwierciedlić te zwiększone ambitne cele. Państwa członkowskie powinny w pełni wdrożyć nowe i zmienione cele w zakresie energii i klimatu określone w pakiecie „Gotowi na 55” oraz we wnioskach w ramach planu REPowerEU⁽²⁶⁾, nawet jeśli proces legislacyjny dotyczący ich przyjęcia nie został jeszcze zakończony. Państwa członkowskie powinny już teraz uwzględnić proponowane zwiększone cele krajowe określone w rozporządzeniu w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego (ESR) oraz rozporządzeniu w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem (rozporządzenie LULUCF), ponieważ w przypadku obu tych aktów prawnych współpracodawcy zatwierdzili poziom ambitnych celów zaproponowany przez Komisję. Państwa członkowskie powinny również uwzględnić nowe cele wynikające z wersji przekształconej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej oraz zmienionej dyrektywy w sprawie energii odnawialnej.

Od czasu opracowania wstępnych KPEiK państwa członkowskie pracowały również nad własnymi długoterminowymi strategiami krajowymi na podstawie rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną. Zgodnie z tym rozporządzeniem **zaktualizowane KPEiK powinny być zgodne z tymi strategiami długoterminowymi, a także z celem neutralności klimatycznej określonym w Europejskim prawie o klimacie.**

W zaktualizowanych planach należy również uwzględnić zmiany na szczeblu międzynarodowym związane z porozumieniem paryskim, w szczególności proces określony w pakiecie klimatycznym z Glasgow dotyczący zwiększenia ambitnego celu w zakresie łagodzenia zmiany klimatu⁽²⁷⁾. Pakt ten obejmuje szereg decyzji dotyczących planowania w zakresie energii i klimatu, dotyczących między innymi stopniowego odchodzenia od energii węglowej, stopniowego znoszenia dotacji do paliw kopalnych oraz rozważenia dalszych działań mających na celu redukcję emisji innych niż CO₂, w tym emisji metanu, do 2030 r.

1.2 **Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i przystępności cenowej energii – w kierunku bardziej odpornej unii energetycznej**

Zaktualizowane KPEiK muszą wspierać gotowość i wzmacniać środki w UE, które przyczyniają się do zapewnienia zbiorowego bezpieczeństwa energetycznego. Obecna sytuacja geopolityczna spowodowała bezprecedensowy wzrost hurtowych i detalicznych cen energii, przy czym w ujęciu rok do roku odnotowano zmiany sięgające odpowiednio 360 % i 55 % (sierpień 2022 r.). Ta skrajna niestabilność na rynku energii dotyczy wszystkich państw członkowskich, obniża siłę nabywczą gospodarstw domowych i konkurencyjność gospodarki. Jednocześnie sytuacja ta zwiększa presję na europejskie bezpieczeństwo energetyczne.

W zaktualizowanych krajowych planach należy odzwierciedlić środki wynikające z planu REPowerEU, które w dłuższej perspektywie pozwolą na gruntowne przekształcenie systemu energetycznego.

W nowym rozporządzeniu w sprawie magazynowania gazu⁽²⁸⁾ nałożono na państwa członkowskie obowiązek wzmocnienia planowania w zakresie ich bezpieczeństwa energetycznego. Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma dywersyfikacja dostaw energii poprzez zbadanie nowych możliwości importu energii, w tym paliw jądrowych i zastępczych paliw kopalnych. Przy określaniu koszyka energetycznego w zaktualizowanych KPEiK państwa członkowskie powinny uwzględnić kwestie związane z bezpieczeństwem dostaw.

Państwa członkowskie zachęca się również do odzwierciedlenia postępów i planów w zakresie projektów infrastrukturalnych, które zostały określone jako istotne z punktu widzenia realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu i planu REPowerEU. Dzięki transeuropejskiej sieci energetycznej (TEN-E)⁽²⁹⁾ oraz projektom będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania europejskie rynki energii są bezpieczniejsze, lepiej zintegrowane i bardziej konkurencyjne. Piąty wykaz projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania⁽³⁰⁾ oraz ogra-

⁽²⁶⁾ Rozporządzenie (UE) 2022/1032.

⁽²⁷⁾ Decyzja 1/CMA.3.

⁽²⁸⁾ Rozporządzenie (UE) 2022/1032.

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmiany rozporządzeń (WE) nr 715/2009, (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 oraz dyrektyw 2009/73/WE i (UE) 2019/944 oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 347/2013 (Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 45.).

⁽³⁰⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/564 z dnia 19 listopada 2021 r. zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 w odniesieniu do unijnej listy projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (Dz.U. L 109 z 8.4.2022, s. 14.).

niczona dodatkowa infrastruktura określona w załączniku 3 do planu REPowerEU pomogą rozwiązać problem pozostałych wąskich gardeł w sieciach oraz w większym stopniu zdwersyfikować drogi dostaw gazu i zasoby gazu, wzmocnić lądowe sieci elektroenergetyczne oraz ułatwią realizację ambitnych celów w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych we wszystkich europejskich basenach morskich. Jednocześnie projekty infrastrukturalne nie powinny prowadzić do uzależnienia od jednego dostawcy paliw kopalnych i powstania aktywów osieroconych, co utrudnia długoterminową transformację w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Ponadto państwa członkowskie powinny wykorzystać cały potencjał natychmiastowej reakcji na kryzys energetyczny, aby utrwalić wymiar bezpieczeństwa energetycznego w krajowych planach.

W zaktualizowanych KPEiK należy uwzględnić komunikat „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”⁽³¹⁾ oraz rozporządzenie Rady w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz⁽³²⁾, w których określono środki mające na celu przygotowanie na potencjalne zakłócenia w dostawach gazu. Te krótkoterminowe środki mają na celu wzmocnienie zbiorowej gotowości UE w duchu solidarności. Środki przyjęte w tych ramach są powiązane z planem REPowerEU, a w szczególności z komunikatem na temat oszczędzania energii w UE.

Komisja przedstawiła również propozycje natychmiastowych działań w związku z gwałtownym wzrostem cen energii. 6 października 2022 r. Rada przyjęła środki nadzwyczajne w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii⁽³³⁾. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną w godzinach szczytu, w połączeniu z odpowiednim wsparciem dla konsumentów końcowych, wynikającym z wprowadzenia pułapu dochodów z tytułu technologii inframarginalnych oraz składki solidarnościowej, przyczynią się do zapewnienia bezpiecznej i bardziej przystępnej cenowo energii na najbliższe miesiące. 18 października 2022 r. Komisja przedstawiła kolejne wnioski dotyczące sytuacji nadzwyczajnych, których celem jest ograniczenie cen energii i zwiększenie solidarności w zakresie gotowości⁽³⁴⁾.

Solidarność i wspólne działania stanowią główny element KPEiK, ponieważ mają wpływ na bezpieczeństwo energetyczne każdego państwa członkowskiego, przystępność cenową energii, a ostatecznie na zbiorową odporność UE.

Zaktualizowane krajowe plany powinny odzwierciedlać, w jaki sposób środki nadzwyczajne mające na celu ograniczenie skutków wysokich cen energii są: (i) uwzględnione w planowaniu średnioterminowym do 2030 r. oraz (ii) zgodne ze wszystkimi pięcioma wymiarami unii energetycznej. Środki te, mimo że mają na celu zapewnienie pomocy konsumentom końcowym, powinny być opracowane tak, aby nie zakłócać długoterminowych nadrzędnych celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym celów w zakresie obniżenia emisyjności, eliminacji zanieczyszczeń, różnorodności biologicznej, efektywnego gospodarowania zasobami i efektywności energetycznej. Muszą one również być zrównoważone pod względem finansowym i nie powinny zagrażać bezpieczeństwu dostaw ani równym warunkom działania na wewnętrznym rynku energii.

W zaktualizowanych KPEiK państwa członkowskie powinny opisać, w jaki sposób zamierzają zapewnić konsumentom korzyści w formie obniżenia kosztów odnawialnych źródeł energii i technologii niskoemisyjnych. Aby w pełni zdekarbonizować sektor elektroenergetyczny, państwa członkowskie powinny zbadać zachęty do inwestowania w elastyczność, (inteligentne) sieci energetyczne, rozwiązania sprzyjające transformacji cyfrowej sieci elektroenergetycznych oraz zdolność ciągłą. Istotne wydaje się także zapewnienie bardziej płynnych rynków terminowych oraz lepszej ochrony konsumentów przed nadmierną zmiennością cen, wysokimi cenami oraz podejmowaniem nadmiernego ryzyka przez dostawców. W KPEiK należy także przeanalizować sposoby zwiększenia efektywności handlu transgranicznego przy jednoczesnym zapewnieniu, aby wszystkie formy energii elektrycznej mogły być przedmiotem swobodnego obrotu między państwami członkowskimi. Jednocześnie Komisja pilnie angażuje się w głęboką i kompleksową reformę struktury rynku energii elektrycznej.

Zachęca się państwa członkowskie do zapewnienia optymalnego stosowania zintegrowanego podejścia przyjętego w krajowych planach oraz pełnego wykorzystania synergii we wszystkich istotnych wymiarach tych planów. Na przykład szybkie postępy w zakresie magazynowania, dywersyfikacji dostaw energii i reagowania na zapotrzebowanie zwiększą bezpieczeństwo energetyczne oraz przyczynią się do przyspieszenia wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych, poprawy efektywności energetycznej w ogólnym systemie energetycznym oraz lepszej integracji wewnętrznego rynku energii.

⁽³¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”, COM(2022) 360 final.

⁽³²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1.).

⁽³³⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii (Dz.U. L 261 I z 7.10.2022, s. 1.).

⁽³⁴⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady „Zwiększenie solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, transgranicznej wymianie gazu i wiarygodnym poziomom odniesienia cen”, COM(2022) 549 final.

W stosownych przypadkach należy zaangażować się w pełni we współpracę regionalną i uruchomić odpowiednią platformę w celu opracowania wspólnych działań i mechanizmów solidarnościowych, które zapewnią alternatywne dostawy, pozwolą zapobiegać zakłóceniom oraz zwiększą gotowość i odporność.

Ponadto, zgodnie z planem REPowerEU, zaktualizowane krajowe plany powinny odzwierciedlać zewnętrzne zobowiązania energetyczne UE ⁽³⁵⁾. Państwa członkowskie powinny odnieść się do właściwych inicjatyw lub przedsięwzięć, które podjęto lub zrealizowano zgodnie ze strategią Global Gateway ⁽³⁶⁾.

Ramka 2: Wykorzystanie podstawy europejskiego semestru

W rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną zawarto wymóg, aby państwa członkowskie uwzględniały najnowsze zalecenia dla poszczególnych krajów wydane w ramach europejskiego semestru ⁽³⁷⁾. W sprawozdaniach krajowych w ramach europejskiego semestru na 2022 r. ²¹ wskazano najważniejsze dotychczas nierozwiązane lub nowe wyzwania, których nie uwzględniono w wystarczającym stopniu w zobowiązaniach podjętych w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności (RRP).

Zalecenia dla poszczególnych krajów na 2022 r. koncentrują się na tych wyzwaniach o charakterze strukturalnym, w tym w zakresie realizacji planu REPowerEU, z należyтым uwzględnieniem społecznej sprawiedliwości przejścia na czystą energię ⁽³⁸⁾. W dziedzinie polityki energetyczno-klimatycznej zalecenia te mają na celu przede wszystkim zmniejszenie zależności od rosyjskich paliw kopalnych i dalszą dekarbonizację gospodarki. Wezwano w nich do przyspieszenia wdrażania rozwiązań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych i niezbędnej infrastruktury, wspierania niezbędnego przekwalifikowywania i podnoszenia kwalifikacji pracowników, przeciwdziałania niedoborom siły roboczej i kwalifikacji, poprawy efektywności energetycznej oraz zwiększania zdolności przepływu w obu kierunkach w całej UE. W przypadku znacznej liczby państw członkowskich zalecenia dotyczą także mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju, a w przypadku kilku państw członkowskich zalecenia dotyczą aspektów środowiskowych, takich jak gospodarka o obiegu zamkniętym.

Przy aktualizowaniu KPEiK państwa członkowskie muszą w pełni uwzględnić zalecenia dla poszczególnych krajów na 2022 r. i 2023 r. wydane w ramach europejskiego semestru. Państwa członkowskie powinny również zawrzeć w nich informacje na temat wpływu odpowiednich polityk i środków w każdym wymiarze zaktualizowanych krajowych planów na realizację zaleceń dla poszczególnych krajów w dziedzinie energii i klimatu.

1.3 Zapewnienie sprawiedliwej i uczciwej transformacji

1.3.1 Łagodzenie skutków społecznych i wpływu na zatrudnienie oraz zapewnienie uczciwej i sprawiedliwej transformacji energetycznej i klimatycznej

W zaktualizowanych KPEiK należy lepiej odzwierciedlić skutki społeczno-ekonomiczne niż we wstępnych krajowych planach. Sprawiedliwość i solidarność stanowią główne cele oraz integralną część Europejskiego Zielonego Ładu, w którym podkreślono, że nie należy pominąć żadnej osoby ani żadnego miejsca. Warunkiem koniecznym do rozwiązania obecnego kryzysu energetycznego i utworzenia drogi do uczciwej transformacji jest uwzględnienie już na wczesnym etapie społeczno-ekonomicznych skutków transformacji energetycznej i klimatycznej oraz zapewnienie gospodarstwom domowym, narażonym sektorom przemysłu i pracownikom ochrony w całym procesie.

W zaleceniu Rady w sprawie zapewnienia uczciwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej przedstawiono pakiety polityki, których celem jest wspieranie sprawiedliwej transformacji ekologicznej, oraz wezwano państwa członkowskie do pełnego uwzględnienia tego zalecenia w procesie aktualizacji KPEiK ⁽³⁹⁾. Państwa członkowskie powinny w szczególności opracować jasne strategie identyfikacji i pomiaru skutków społecznych transformacji energetyczno-klimatycznej oraz jej wpływu na zatrudnienie i umiejętności (lub wszelkich innych efektów dystrybucyjnych) oraz należyście rozważyć, w jaki sposób można skutecznie sprostać tym wyzwaniom. W zaktualizowanych krajowych planach należy ustalić jasne priorytety w zakresie finansowania uczciwej transformacji, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji oraz wspierania dostosowań na rynku pracy.

Polityki i środki należy opracować i wdrożyć zgodnie z podejściem obejmującym całe społeczeństwo oraz podejściem szczegółowym, koncentrującym się na najbardziej dotkniętych regionach, branżach i grupach społecznych, zwłaszcza tych, które już znajdują się w trudnej sytuacji.

⁽³⁵⁾ Zewnętrzne zobowiązania energetyczne UE w zmieniającym się świecie, JOIN (2022) 23 final.

⁽³⁶⁾ Strategia Global Gateway, JOIN (2021) 30 final.

⁽³⁷⁾ Art. 14 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2018/1999.

⁽³⁸⁾ Zob. załącznik 8 do sprawozdań krajowych w ramach semestru w 2022 r.

⁽³⁹⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 35.).

Ramka 3: Kluczowe polityki i środki uczciwej transformacji na potrzeby zaktualizowanych KPEiK

- promowanie poprawy efektywności energetycznej, w tym w sektorze przystępnych cenowo mieszkań socjalnych; zapewnienie obywatelom zachęt finansowych i poradnictwa, zwracanie należytej uwagi na rozdział zachęt między właścicieli i najemców oraz zmiany wydatków mieszkaniowych;
- zapewnienie wszystkim konsumentom, a zwłaszcza gospodarstw domowym znajdującym się w trudnej sytuacji, dostosowanych do ich potrzeb informacji i porad, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, na temat sposobów zmniejszenia zapotrzebowania na energię i obniżenia rachunków za energię; ukierunkowanie środków oszczędności energii na działania związane ze zużyciem i produkcją o wysokim zapotrzebowaniu na energię;
- wzmacnianie pozycji konsumentów energii poprzez ułatwianie dostępu do energii ze źródeł odnawialnych, uproszczenie procedur udzielania pozwoleń oraz dalszy rozwój samozaopatrzenia przez obywatelskie społeczności energetyczne i społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej, czemu towarzyszyć będą kampanie edukacyjne, ze szczególnym uwzględnieniem osób będących w trudnej sytuacji oraz konsumentów mieszkających na obszarach wiejskich i oddalonych (np. najbardziej oddalonych regionach Unii ⁽⁴⁰⁾);
- zapobieganie problemom związanym ze zrównoważonym transportem, w tym z przystępnością cenową dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, poprzez środki bezpośredniego wsparcia i rozwój niezbędnej infrastruktury;
- ułatwianie dostępu do zatrudnienia wysokiej jakości, w szczególności poprzez publiczne służby zatrudnienia, dostosowaną do potrzeb pomoc w poszukiwaniu pracy oraz inne środki z zakresu aktywnej polityki rynku pracy (np. szkolenia, zachęty do zatrudniania i zmiany pracy, ukierunkowane i ograniczone w czasie programy zatrudniania, systemy wsparcia przygotowania zawodowego oraz staży wysokiej jakości);
- wspieranie tworzenia miejsc pracy i przedsiębiorczości w zakresie zielonej działalności, na przykład poprzez środki finansowe i niefinansowe, zapewnienie dostępnego wsparcia dla grup niedostatecznie reprezentowanych i szczególnie wrażliwych oraz zachęcanie do promowania ekologicznych kryteriów udzielania zamówień przedsiębiorcom;
- zapewnienie obywatelom odpowiednich umiejętności, które zapewnią im dostęp do wysokiej jakości miejsc pracy, i rozwiązanie problemu niedoboru siły roboczej związanego z transformacją ekologiczną i cyfrową poprzez wspieranie 1) sprzyjającego włączeniu społecznemu kształcenia i szkolenia, zgodnie z prognozami zapotrzebowania na umiejętności oraz poprzez partnerstwa z zainteresowanymi stronami, takie jak pakt na rzecz umiejętności ⁽⁴¹⁾; 2) programów przygotowania zawodowego i płatnych staży oraz programów staży towarzyszących oraz 3) szkoleń dla dorosłych w celu podnoszenia i zmiany kwalifikacji, na przykład w ramach indywidualnych rachunków szkoleniowych ⁽⁴²⁾, powszechnie uznanych kursów lub przystąpienia do unijnego paktu na rzecz umiejętności ⁽⁴³⁾;
- zapewnienie wyważonego i równego dostępu do edukacji oraz możliwości zatrudnienia na wszystkich poziomach i we wszystkich sektorach, na przykład poprzez zmniejszenie obecnie istniejącej nierównowagi płci, jak dotąd powszechnie występującej wśród studentów nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki oraz w sektorze energetycznym;
- zapewnienie sprawiedliwych systemów świadczeń i ulg podatkowych oraz ochrony socjalnej w celu wsparcia najbardziej dotkniętych osób i gospodarstw domowych, w tym poprzez 1) ukierunkowane i tymczasowe bezpośrednie wsparcie dochodów, uzupełniające środki inwestycyjne; 2) przesunięcie obciążeń podatkowych z dochodów z pracy na cele ekologiczne oraz 3) wprowadzenie innowacyjnych systemów zmiany zatrudnienia w celu zapewnienia bezpieczeństwa dochodów podczas przepływów na rynku pracy.

⁽⁴⁰⁾ W UE wyróżnia się dziewięć regionów najbardziej oddalonych usytuowanych w zachodniej części Oceanu Atlantyckiego, basenie Morza Karaibskiego, Puszczy Amazońskiej i na Oceanie Indyjskim. Są one zamieszkałe łącznie przez 4,8 mln obywateli UE. Regionami najbardziej oddalonymi są wyspy, archipelagi i jedno terytorium lądowe (Gujana Francuska), które nie są częścią europejskiej sieci kontynentalnej. Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną przy ustalaniu celów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych państwa członkowskie powinny brać pod uwagę ograniczenia geograficzne, środowiskowe i naturalne, w tym na obszarach i w regionach niepołączonych.

⁽⁴¹⁾ https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_pl

⁽⁴²⁾ Zalecenie Rady w sprawie indywidualnych rachunków szkoleniowych.

⁽⁴³⁾ Zob. również sprawozdanie JRC, Czako, V., „Skills for the clean energy transition” [Umiejętności potrzebne do przejścia na czystą energię], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2022, JRC129676.

1.3.2 Sprostanie pilnym wyzwaniom związanym z ubóstwem energetycznym

Priorytetem unii energetycznej jest zapewnienie przystępności cenowej, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w zaktualizowanych KPEiK. Zachęca się wszystkie państwa członkowskie, aby wyznaczyły jasny, konkretny, osiągalny, wymierny i określony w czasie cel dotyczący zmniejszenia ubóstwa energetycznego. Państwa członkowskie szacują liczbę gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym ⁽⁴⁴⁾. W zaleceniu Komisji dotyczącym ubóstwa energetycznego ⁽⁴⁵⁾ zawarto wytyczne w zakresie odpowiednich wskaźników służących do pomiaru tego zjawiska. Zachęca się w nim do wyjaśnienia, w jaki sposób stosuje się tę definicję i wskaźniki oraz w jaki sposób gromadzone są dane dotyczące ubóstwa energetycznego, w tym na poziomie krajowym i lokalnym.

W zaktualizowanych KPEiK należy uwzględnić najnowsze zmiany legislacyjne, w szczególności definicję ubóstwa energetycznego zaproponowaną w dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej oraz proponowany Społeczny Fundusz Klimatyczny, jak również wspomniane wyżej zalecenie Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej.

Jeżeli w takiej ocenie państwo członkowskie stwierdzi, że liczba gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym jest wysoka, to musi ono włączyć do zaktualizowanego krajowego planu orientacyjny cel dotyczący zmniejszenia ubóstwa energetycznego, wraz z harmonogramem osiągania tych celów ⁽⁴⁶⁾. Biorąc jednak pod uwagę obecny wzrost cen energii, zachęca się wszystkie państwa członkowskie do wyznaczenia celu dotyczącego zmniejszenia ubóstwa energetycznego. Jeżeli cel nie zostanie uznany za konieczny, państwa członkowskie powinny uzasadnić swoją decyzję i określić minimalną liczbę gospodarstw domowych, która w tym kontekście kwalifikowałaby się jako „znacząca”. Ponadto w krajowych planach należy określić polityki i środki dotyczące przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu, w tym środki z zakresu polityki społecznej i inne odpowiednie programy krajowe. Państwa członkowskie powinny opisać, w jaki sposób wyznaczono cel, natomiast w celu uwzględnienia aktualnego wzrostu cen energii powinny korzystać z najnowszych dostępnych danych.

2 Kwestie tematyczne

2.1 Przyspieszenie przejścia na czystą energię

Ustanowione ramy zarządzania energią okazały się skuteczne, ponieważ cele UE na 2020 r. w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych zrealizowano z nadwyżką. Szybkie i zdecydowane zastąpienie rosyjskich paliw kopalnych będzie wymagało znacznego zwiększenia skali w zakresie przejścia na czystą energię, priorytetowego potraktowania środków strukturalnych na rzecz efektywności energetycznej oraz zapewnienia silnego wsparcia na rzecz wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych. Co więcej, wprowadzenie rozwiązań cyfrowych w dziedzinie energii będzie odgrywać istotną rolę we wspieraniu transformacji sektora energetycznego; promowanie współpracy między podmiotami z branży energetycznej i cyfrowej oraz tworzenie synergii między agendą energetyczną i cyfrową mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celu klimatycznego. Przy aktualizacji krajowych planów w tym kierunku należy w pełni wykorzystać potencjał mechanizmu zarządzania.

2.1.1 Przyspieszenie wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych i wodoru

Zaktualizowane KPEiK należy dostosować do wyższego poziomu ambicji zaproponowanego w zmienionej dyrektywie w sprawie energii odnawialnej poprzez zapewnienie wkładu krajowego w wiążący ogólny cel unijny. Krajowe plany powinny obejmować także wkłady sektorowe współmierne do tego ogólnego celu, jak również realizację celów cząstkowych w zakresie sektora transportu, systemu ciepłowniczego i chłodniczego oraz sektora przemysłu i budownictwa. Przyspieszone rozpowszechnienie odnawialnych źródeł energii w całej UE jest konieczne, aby w decydujący sposób przyczynić się do realizacji ambitnych celów UE dotyczących wycofania paliw kopalnych pochodzących z Rosji oraz osiągnięcia celu neutralności klimatycznej.

Zgodnie z planem REPowerEU należy zwrócić szczególną uwagę na zastąpienie gazu ziemnego poprzez zwiększenie produkcji zrównoważonego biometanu (tj. głównie w oparciu o odpady organiczne oraz pozostałości leśne i rolnicze) **oraz przyspieszenie wprowadzania wodoru odnawialnego w sektorach transportu i przemysłu, w których trudno obniżyć emisyjność.**

⁽⁴⁴⁾ Art. 3 ust. 3 lit. d) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁴⁵⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2020/1563 z dnia 14 października 2020 r. dotyczące ubóstwa energetycznego (Dz.U. L 357 z 27.10.2020, s. 35.).

⁽⁴⁶⁾ Art. 3 ust. 3 lit. d) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

Zaktualizowane KPEiK powinny odzwierciedlać wprowadzanie niezbędnej infrastruktury i zachęt zgodnie z wyznaczonym w planie REPowerEU celem na poziomie 10 mln ton wewnętrznej produkcji wodoru odnawialnego i 35 mld m³ zrównoważonej produkcji biometanu do 2030 r. Należy ponadto opisać ścieżkę zastąpienia ropopochodnych paliw transportowych poprzez elektryfikację i wykorzystanie odnawialnego wodoru w transporcie drogowym. Zgodnie z celem na poziomie 10 mln ton przywozu wodoru odnawialnego do 2030 r. w zaktualizowanych krajowych planach należy również uwzględnić inicjatywy lub działania, które zostały podjęte lub zaplanowane, bądź międzynarodowe partnerstwa, które zostaną lub zostały ustanowione, mające na celu ułatwienie przywozu wodoru odnawialnego.

Zachęca się także państwa członkowskie, aby włączyły do swoich zaktualizowanych KPEiK element zrównoważonej produkcji i wykorzystania biogazu oraz biometanu, z uwzględnieniem krajowego potencjału i kierunków działania umożliwiających jego osiągnięcie do 2030 r. i 2050 r.⁽⁴⁷⁾.

Potrzebne są kompleksowe ramy polityk i środków wspierających wprowadzanie odnawialnych źródeł energii we wszystkich istotnych sektorach gospodarki. Szybsze wprowadzenie odnawialnych źródeł energii ma szczególne znaczenie dla sektorów, które dotychczas osiągały wolniejsze postępy (takich jak transport, budownictwo i przemysł, w szczególności w branżach przemysłu, w których redukcja emisji jest problematyczna). Należy skoncentrować się na wspieraniu przyspieszenia elektryfikacji i technologii odnawialnych (w tym wodoru odnawialnego w sektorach przemysłowych), magazynowania energii oraz reakcji popytu, co przyczyni się do zwiększenia elastyczności systemu energetycznego i ułatwi integrację systemową odnawialnych źródeł energii.

Szczególnym wyzwaniem w zakresie opracowywania i realizacji większości projektów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych, które należy uwzględnić w KPEiK, jest kwestia wydawania zezwoleń. W tym względzie państwa członkowskie powinny dostosować swoje krajowe polityki i środki do wniosku dotyczącego zmiany dyrektywy w sprawie energii odnawialnej⁽⁴⁸⁾ z maja 2022 r., jak również do strategii UE na rzecz energii słonecznej oraz powiązanego z nią zalecenia w sprawie przyspieszenia procedur wydawania pozwoleń na projekty dotyczące energii odnawialnej⁽⁴⁹⁾.

Przy aktualizacji krajowych planów państwa członkowskie powinny także opracować środki ułatwiające zawieranie umów zakupu energii elektrycznej oraz wydawanie gwarancji pochodzenia. Zgodnie z wnioskiem dotyczącym przekształcenia dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków strategię polityczne powinny również uwzględniać wprowadzenie rozwiązań opartych na energii odnawialnej w budynkach, w szczególności w odniesieniu do ogrzewania (np. pomp ciepłych) oraz paneli słonecznych na dachach, zgodnie z ambitnymi celami określonymi w planie REPowerEU.

2.1.2 Wykorzystanie strukturalnych środków służących efektywności energetycznej

Środki służące efektywności energetycznej mogą być często najtańszym, najbezpieczniejszym i najczystszy sposobem zmniejszenia naszej zależności od przywozu paliw kopalnych z Rosji oraz zapewnienia sprawiedliwej ścieżki ułatwiającej przejście na czystą energię. Ponadto mniejsze zużycie energii zwiększa bezpieczeństwo dostaw oraz magazynowania energii, przyczynia się do zmniejszenia ubóstwa energetycznego i zwiększa konkurencyjność w wymiarze globalnym.

Zaktualizowane KPEiK należy dostosować do wyższego poziomu ambicji zaproponowanego w wersji przekształconej dyrektywy w sprawie energii odnawialnej poprzez określenie krajowego wkładu w ogólny wiążący cel unijny oraz udziałów sektorów zastosowań końcowych w zużyciu energii. W zaktualizowanych krajowych planach należy także zawrzeć szczegółowe informacje na temat metody obliczeniowej w ramach obowiązku oszczędności energii oraz wymagane informacje na temat łącznej powierzchni budynków do renowacji lub równoważnych rocznych oszczędności energii w odniesieniu do budynków publicznych.

Uwzględnione w zaktualizowanych krajowych planach polityki, środki i programy powinny obejmować wszystkie sektory zapotrzebowania na energię, w tym budynki (mieszkalne i usługowe), przemysł i transport. Jako zasadę nadrzędną należy przyjąć zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”⁽⁵⁰⁾ i należy wyjaśnić jej zastosowanie. Należy ponadto przedstawić metodykę obliczeń i dane bazowe stosowane przy obliczaniu współczynnika energii pierwotnej.

⁽⁴⁷⁾ „Implementing the REPower EU Action Plan: investment needs, hydrogen accelerator and achieving the bio-methane targets” [Realizacja planu działania REPowerEU: potrzeby inwestycyjne, przyspieszenie wykorzystania wodoru i osiągnięcie celów związanych z biometanem], SWD(2022) 230 final, s. 35.

⁽⁴⁸⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, COM(2022) 222 final.

⁽⁴⁹⁾ Strategia UE na rzecz energii słonecznej, COM(2022) 221 final, Wytyczne dla państw członkowskich w sprawie dobrych praktyk w zakresie przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń na projekty dotyczące energii odnawialnej oraz ułatwienia zawierania umów zakupu energii elektrycznej, SWD(2022) 149 final.

⁽⁵⁰⁾ Art. 2 pkt 18 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

Jeśli chodzi o budynki, zaktualizowane KPEiK należy dostosować do zaktualizowanego i zwiększonego poziomu ambicji oraz wymogów określonych we wniosku dotyczącym dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, a także do celu polegającego na podwojeniu wskaźnika renowacji poprzez intensyfikację działań w zakresie renowacji energetycznej budynków (komunikat w sprawie fali renowacji ⁽⁵¹⁾). Zaktualizowane KPEiK, zgodnie ze zobowiązaniami przyjętymi w krajowych długoterminowych strategiach renowacji, powinny obejmować środki wprowadzone w celu stopniowego obniżenia emisyjności zasobu budowlanego, w tym wspierające środki pomocy technicznej i finansowej, które są również związane z dostępnością wykwalifikowanej siły roboczej.

Zgodnie z planem REPowerEU oraz komunikatem „Oszczędność energii w UE” ⁽⁵²⁾ państwa członkowskie powinny uwzględnić informacje na temat swoich wkładów oraz sposobu wdrażania planu REPowerEU poprzez włączenie środków wpływających na zmianę zachowań, kampanii informacyjnych oraz realizowanych lub planowanych środków fiskalnych zachęcających do oszczędzania energii.

2.1.3. Wykorzystanie pełnego potencjału dwójakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej

Dogłębna transformacja cyfrowa systemu energetycznego UE ma również istotne znaczenie dla realizacji celów planu REPowerEU i Europejskiego Zielonego Ładu. Efektywność energetyczna, zasobooszczędność, dekarbonizacja, elektryfikacja, integracja sektorowa i decentralizacja systemu energetycznego wymagają ogromnego wysiłku w zakresie transformacji cyfrowej.

Zachęca się państwa członkowskie do wskazania synergii między krajowymi działaniami, celami i założeniami w zakresie energii i technologii cyfrowych, jak również do rozważenia, w jaki sposób można je dalej wykorzystywać w ramach polityk i środków zgodnie z komunikatem „Transformacja cyfrowa systemu energetycznego – plan działania UE” ⁽⁵³⁾. Transformacja cyfrowa będzie miała kluczowe znaczenie w kontekście zwiększenia zaangażowania konsumentów i rozwoju infrastruktury elektrycznej dostosowanej do potrzeb przyszłego systemu energetycznego. Racjonalną pod względem kosztów transformację systemu energetycznego umożliwią również inwestycje w transformację cyfrową sieci elektroenergetycznej.

W oparciu o doświadczenia związane z planami odbudowy i zwiększania odporności, państwa członkowskie zachęca się także, aby dążyły do tworzenia synergii między KPEiK a krajowymi strategicznymi planami działania na rzecz cyfrowej dekady przedłożonymi w ramach programu na rok 2030 „Droga ku cyfrowej dekadzie” ⁽⁵⁴⁾ w celu zagwarantowania, że infrastruktura cyfrowa i technologie cyfrowe przyczynią się do rozwoju zrównoważonej gospodarki o obiegu zamkniętym oraz gospodarki i społeczeństwa neutralnych dla klimatu zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu. Zachęca się państwa członkowskie do rozważenia, w jaki sposób wykorzystają proces i narzędzia cyfrowej dekady, w szczególności projekty wielokrajowe, aby przyspieszyć transformację ekologiczną.

2.2 Włączenie wymogów związanych z przystosowaniem się do zmiany klimatu

Rośnie częstotliwość i dotkliwość ekstremalnych zdarzeń pogodowych. Od momentu sporządzenia wstępnych KPEiK w coraz większym stopniu uznaje się na świecie znaczenie przystosowania się do zmiany klimatu ⁽⁵⁵⁾. W 2021 r. Komisja opublikowała strategię UE w zakresie przystosowania do zmiany klimatu, w której podkreślono znaczenie uwzględnienia kwestii odporności na zmianę klimatu w ramach krajowej polityki budżetowej oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. W Europejskim prawie o klimacie podkreślono znaczenie środków sektorowych odpornych na potencjalne negatywne skutki zmiany klimatu ⁽⁵⁶⁾.

Państwa członkowskie zachęca się do określenia w swoich zaktualizowanych krajowych planach cele związane z przystosowaniem się do zmiany klimatu w celu wsparcia realizacji krajowych założeń, celów i wkładów w ramach unii energetycznej ⁽⁵⁷⁾, zgodnie ze strategią UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. W decyzjach dotyczących inwestycji i planowania należy uwzględnić ryzyko związane ze zmianą klimatu, a państwa członkowskie powinny zwiększyć swoje zdolności przystosowawcze, wzmocnić odporność i zmniejszyć wrażliwość na zmiany klimatu. Co istotne, odpowiednio zaplanowane działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu mogą także przynieść dodatkowe korzyści w postaci łagodzenia zmiany klimatu oraz w sprawiedliwy sposób zwiększyć odporność społeczną i gospodarczą, z uwzględnieniem nierównomiernych regionalnych i społecznych skutków zmiany klimatu i ekstremalnych zdarzeń pogodowych. Inwestycje w działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu muszą być odporne na zmianę klimatu.

⁽⁵¹⁾ Komunikat w sprawie fali renowacji, COM(2020) 662 final.

⁽⁵²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Oszczędność energii w UE”, COM(2022) 240 final.

⁽⁵³⁾ Transformacja cyfrowa systemu energetycznego – plan działania UE, COM(2022) 552.

⁽⁵⁴⁾ Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r., COM(2021) 574 final.

⁽⁵⁵⁾ Przykładowo na szczycie klimatycznym ONZ, globalnym szczycie w sprawie przystosowania się do zmiany klimatu oraz Konferencjach Stron UNFCCC i porozumienia paryskiego.

⁽⁵⁶⁾ Zgodnie z art. 5 Europejskiego prawa o klimacie państwa członkowskie muszą zapewnić, aby strategię polityczne dotyczące przystosowania się do zmiany klimatu były spójne, wzajemnie się wspierały oraz dostarczały dodatkowych korzyści strategiom sektorowym i działały na rzecz lepszej integracji kwestii przystosowania się do zmiany klimatu we wszystkich obszarach polityki.

⁽⁵⁷⁾ Art. 4 lit. a) pkt (1) ppkt (iii) oraz załącznik I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

Cele związane z przystosowaniem się do zmiany klimatu należy w miarę możliwości określić ilościowo oraz wyraźnie powiązać z określonymi celami unii energetycznej i politykami, których realizację wspierają. W odpowiednich sekcjach rozdziału dotyczącego polityk i środków w zaktualizowanych KPEiK można zawrzeć odniesienia do krajowej strategii lub krajowego planu przystosowania się do zmiany klimatu. Na przykład w zaktualizowanych KPEiK można wskazać, jakie środki zapewnią potencjał użytkownika gruntów pod względem sekwestracji dwutlenku węgla (wymiar obniżania emisyjności), zdolność wytwarzania energii elektrycznej (wymiar bezpieczeństwa energetycznego) lub oszczędność energii w budynkach mieszkalnych (wymiar efektywności energetycznej) w obliczu deficytu wody, suszy, powodzi, pożarów lasów lub fal upałów. Można opisać planowane i realizowane rozwiązania oparte na przyrodzie wraz z ich rzeczywistymi lub oczekiwanymi skutkami w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu (np. ochrona przed pustynnieniem, miejskimi wyspami ciepła, powodziami itp.). Szczególny nacisk należy położyć na kwestie związane z zasobami wody, w szczególności na odporność systemów energetycznych na strukturalne lub sezonowe niedobory wody. Można uwzględnić również podejścia innowacyjne, takie jak polisy ubezpieczeniowe i środki fiskalne dotyczące luki w ochronie przed ryzykiem klimatycznym, a także inwestycje mające na celu ochronę różnorodności biologicznej, które przyczynią się do przystosowania się do zmiany klimatu.

2.3 **Poprawa planowania w sektorach użytkowania gruntów, leśnictwa i rolnictwa**

Sektory użytkowania gruntów, leśnictwa i rolnictwa będą odgrywały kluczową rolę w osiągnięciu celów UE w zakresie neutralności klimatycznej i przystosowania się do zmiany klimatu dzięki znacznemu ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, zwiększonemu pochłanianiu dwutlenku węgla oraz usługom ekosystemowym służącym poprawie odporności. Pochłanianie dwutlenku węgla w UE stale się zmniejsza. Czynniki wywołujące tę sytuację obejmują wzrost zapotrzebowania na drewno, osiąganie przez lasy poziomu dojrzałości umożliwiającego prowadzenie w nich działalności w zakresie pozyskiwania drewna oraz wzrost liczby zjawisk katastrofalnych dotyczących lasów. Jednocześnie postępy w zakresie redukcji emisji w unijnym sektorze rolnictwa uległy zahamowaniu mimo zwiększonego wsparcia na rzecz działań w dziedzinie klimatu. Do głównych emisji gazów cieplarnianych w sektorze rolnictwa zalicza się emisje metanu z chowu zwierząt gospodarskich – zarówno z fermentacji jelitowej, jak i gospodarowania obornikiem – oraz emisje podtlenku azotu spowodowane stosowaniem nawozów chemicznych i gospodarowaniem obornikiem.

Jak wskazano w pkt 1.1, **zaktualizowane KPEiK powinny odzwierciedlać wyższy poziom ambicji zaproponowany w kontekście zmiany rozporządzenia LULUCF poprzez określenie sposobu realizacji celów krajowych.** W krajowych planach należy wskazać, w jaki sposób mają one przyczynić się do zwiększenia wkładu sektorów użytkowania gruntów, leśnictwa i rolnictwa w bardziej ambitne cele klimatyczne UE poprzez polityki i środki oraz wyższy poziom ambicji. W kontekście powiązanych inicjatyw na rzecz różnorodności biologicznej i bioenergii państwa członkowskie powinny lepiej zintegrować środki z zakresu łagodzenia zmiany klimatu, przystosowania się do zmiany klimatu oraz odbudowy zasobów przyrodniczych w sektorach użytkowania gruntów, leśnictwa i rolnictwa. W najnowszym wniosku w sprawie unijnych przepisów dotyczących odbudowy zasobów przyrodniczych ⁽⁵⁸⁾ uwzględniono również aspekty gospodarowania gruntami istotne w kontekście łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej.

Polityki i środki powinny odzwierciedlać wyższy poziom ambicji w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz łagodzenia jej, w tym emisji CO₂ i emisji gazów innych niż CO₂ oraz pochłaniania dwutlenku węgla w odniesieniu do efektywności energetycznej, produkcji i wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych oraz utrzymania, ochrony i odbudowy ekosystemów.

Ramka 4: Treść zaktualizowanych KPEiK dotycząca LULUCF. Planowanie i ilościowe określenie następujących działań:

- wskazanie usprawnień dotyczących systemu gromadzenia i monitorowania informacji na potrzeby podejmowania skutecznych decyzji politycznych, projektowania i wdrażania w sektorach użytkowania gruntów, leśnictwa i rolnictwa (np. poprzez wykorzystanie zdjęć satelitarnych). W systemie należy uwzględnić potrzebę zapewnienia skutecznego wdrażania w odniesieniu do celów związanych z ochroną i odbudową ekosystemów;
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych innych niż CO₂ w sektorze rolnictwa, w tym w odniesieniu do fermentacji jelitowej, gospodarowania obornikiem i gospodarowania nawozami;
- zwiększenie pochłaniania netto w sektorach użytkowania gruntów, leśnictwa i rolnictwa, w tym poprzez uprawy sprzyjające pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę oraz materiały długotrwale magazynujące dwutlenek węgla (takie jak drewnopochodne wyroby budowlane), ze szczególnym uwzględnieniem zintegrowanych podejść, obejmujących m.in. rozwiązania oparte na przyrodzie, aby przyczynić się także do osiągnięcia celów związanych z ochroną i odbudową ekosystemów oraz innych celów środowiskowych (np. dotyczących różnorodności biologicznej, zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, zatrzymania wyczerpywania się zasobów naturalnych);
- wspieranie i wdrażanie środków służących efektywności energetycznej związanych z biomasą, obejmujących dostawę materiałów izolacyjnych pochodzenia biologicznego.

⁽⁵⁸⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych, COM(2022) 304 final.

2.4 Przeciwdziałanie emisjom metanu

Komisja zachęca państwa członkowskie do określenia w zaktualizowanych KPEiK założeń i celów sektorowych w zakresie ograniczenia emisji metanu oraz odpowiadających im polityk i środków, z uwzględnieniem celów strategii UE na rzecz ograniczenia emisji metanu ⁽⁵⁹⁾.

Ograniczenie emisji metanu bezpośrednio przyczynia się do spowolnienia tempa ocieplania. Co więcej, ponieważ metan jest prekursorem ozonu, redukcja emisji metanu przyczynia się również do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza. W horyzoncie czasowym 100 lat metan ma 28-krotnie większy współczynnik globalnego ocieplenia niż CO₂. Ponad połowa antropogenicznych emisji metanu w UE pochodzi z rolnictwa, przy czym zwierzęta gospodarskie odpowiadają za 54 % łącznej emisji metanu w UE (ponad 6 % łącznej emisji gazów cieplarnianych w UE) ⁽⁶⁰⁾. Około jedna czwarta emisji metanu pochodzi natomiast z odpadów stałych i ścieków, a prawie jedna piąta z sektora energetycznego.

Metan jest objęty rozporządzeniem w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego ⁽⁶¹⁾, które zapewnia państwom członkowskim elastyczność w wyborze odpowiednich strategii redukcji emisji metanu. Ponadto w UE przyjęto szereg polityk sektorowych, które wspierają działania na rzecz redukcji emisji metanu ⁽⁶²⁾, takich jak wspólna polityka rolna, dyrektywa w sprawie składowania odpadów oraz proponowane i planowane zmiany dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych, dyrektywa dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych, dyrektywa w sprawie energii odnawialnej, a także proponowane nowe rozporządzenie w sprawie redukcji emisji metanu w sektorze energetycznym.

Ramka 5: Przykłady polityk i środków mających na celu redukcję emisji metanu:

- **Rolnictwo** – wprowadzenie zachęt w zakresie hodowli służących poprawie zdrowia i płodności, gospodarowanie paszami i dodatkami paszowymi w celu ograniczenia emisji metanu z fermentacji jelitowej, przy jednoczesnym uniknięciu konieczności kompromisu z innymi kwestiami środowiskowymi, takimi jak emisje amoniaku; propagowanie technik przechowywania obornika (np. chłodzenie gnojowicy, zakwaszanie gnojowicy, przykrywanie zbiorników na obornik i gnojowicę, wprowadzenie dopuszczalnych wartości emisji oraz wymogów w zakresie monitorowania) oraz fermentacji beztlenowej z odzyskaniem biogazu w celu ograniczenia emisji metanu pochodzących z gospodarowania obornikiem, z dodatkową korzyścią w postaci zmniejszenia zależności od przywozu gazu ziemnego i unikania emisji amoniaku; propagowanie bardziej zrównoważonej diety z mniejszą ilością czerwonego i przetworzonego mięsa oraz większą ilością roślinnych źródeł białka.
- **Odpady stałe i ścieki** – ograniczenie składowania odpadów organicznych poprzez pełne i szybkie wdrożenie przepisów dotyczących odpadów i składowania; segregacja u źródła i fermentacja beztlenowa z odzyskiem biogazu w celu ograniczenia emisji metanu z odpadów stałych; beztlenowa fermentacja osadów ściekowych z odzyskiem biogazu w celu ograniczenia emisji metanu ze ścieków.
- **Energia** – zgodnie z proponowanym rozporządzeniem w sprawie redukcji emisji metanu ⁽⁶³⁾ należy usprawnić pomiary, raportowanie i weryfikację emisji metanu w sektorze energetycznym, a także zredukować emisje poprzez obowiązkowe wykrywanie nieszczelności i naprawę oraz ograniczenia w zakresie uwalniania do atmosfery i spalania gazu w pochodni.

2.5 Włączenie długoterminowego geologicznego składowania dwutlenku węgla

Zachęca się państwa członkowskie, aby w swoich zaktualizowanych KPEiK uwzględniły działania planowane w celu umożliwienia ich sektorom wychwytywania i stałego przechowywania emisji procesowych w miejscach geologicznego składowania zgodnie z dyrektywą 2009/31/WE. Osiągnięcie celu neutralności klimatycznej wymaga, aby pozostałe emisje i pochłanianie gazów cieplarnianych z sektorów, w których redukcja emisji jest problematyczna, zostały zrównoważone w całej Unii najpóźniej do 2050 r., a następnie aby w kolejnych latach UE osiągała ujemne emisje.

⁽⁵⁹⁾ Strategia UE na rzecz ograniczenia emisji metanu, COM(2020) 663 final.

⁽⁶⁰⁾ Europejska Agencja Środowiska.

⁽⁶¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26.).

⁽⁶²⁾ Np. wspólna polityka rolna, dyrektywa w sprawie składowania odpadów oraz proponowane i planowane zmiany dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych, dyrektywa dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych, a także dyrektywa w sprawie energii odnawialnej.

⁽⁶³⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie redukcji emisji metanu w sektorze energetycznym oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/942, COM(2021) 805 final.

Niektóre rodzaje działalności, w tym energochłonne sektory przemysłu, takie jak sektory cementu, żelaza i stali, aluminium, pulpy drzewnej i papieru oraz rafinerie, jak również rolnictwo, wytwarzają emisje procesowe będące wynikiem samych procesów produkcyjnych. Wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla lub jego wychwytywanie i utylizacja mogą w znacznym stopniu przyczynić się do ograniczenia emisji z tych sektorów.

Ponadto rozwiązania te mogą przyczynić się do usuwania CO₂ z atmosfery poprzez pochłanianie dwutlenku węgla, np. w drodze produkcji bioenergii z wychwytywaniem i składowaniem dwutlenku węgla (BECCS) oraz wychwytywania dwutlenku węgla bezpośrednio z powietrza i jego składowanie (DACCS). Do wdrożenia DACCS należy podejść w zaktualizowanych KPEiK z pełnym uwzględnieniem ograniczeń i dostępności zrównoważonej biomasy.

Ramka 6: Określenie założeń, celów i wkładów w odniesieniu do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla.

Zachęca się państwa członkowskie do przedstawienia informacji dotyczących:

- łącznej rocznej prognozy emisji procesowych, które należy ograniczyć poprzez wychwytywanie CO₂;
- rocznej biogenicznej i bezpośredniej zawartości CO₂ w powietrzu, która będzie dostępna do geologicznego składowania CO₂;
- geologicznej zdolności magazynowania CO₂, którą można udostępnić do wykorzystania w ciągu roku;
- rocznej zdolności magazynowania CO₂, która może zostać udostępniona po zakończeniu eksploatacji złóż węglowodorów;
- planowanej infrastruktury do transportu CO₂;
- wsparcia z zakresu finansowania publicznego dostępnego dla inwestycji w zakresie wychwytywania, transportu i składowania CO₂;
- wszelkich innych środków wspierających wdrażanie możliwości długoterminowego składowania geologicznego CO₂.

2.6 Wspieranie wymiaru badań, innowacji i konkurencyjności

Zachęca się państwa członkowskie – w oparciu o ocenę wstępnych KPEiK w 2020 r. ⁽⁶⁴⁾ oraz z uwzględnieniem aktualnej sytuacji geopolitycznej i ostatnich zmian w zakresie polityki – do wzmocnienia wymiaru badań, innowacji i konkurencyjności w zaktualizowanych planach.

Aby wytyczyć skuteczną ścieżkę badań naukowych i innowacji w dziedzinie czystej energii i technologii niskoemisyjnych, potrzebna jest odpowiednia liczba ekspertów i przedsiębiorców wspieranych przez synergiczne wykorzystywanie programów unijnych, krajowych i regionalnych. Jasno określone krajowe cele i założenia w zakresie badań naukowych i innowacji do 2030 r. (a w stosownych przypadkach do 2050 r.), wzmocniona współpraca między państwami członkowskimi oraz ciągle monitorowanie krajowych działań w dziedzinie badań naukowych i innowacji mają kluczowe znaczenie dla wzmocnienia konkurencyjności UE oraz realizacji celów Zielonego Ładu. Czynniki te są również istotne w kontekście zniwelowania luki między badaniami naukowymi i innowacjami a wprowadzaniem ich na rynek i zwiększenia konkurencyjności UE, a ostatecznie prowadzą do przyspieszonego wdrażania technologii, które mają mieć wpływ na realizację celów Zielonego Ładu. Strategie w dziedzinie badań naukowych i innowacji powinny także obejmować i wspierać nietechnologiczne aspekty interdyscyplinarne, które mają decydujące znaczenie dla przyspieszenia transformacji ekologicznej i energetycznej, wspierania zmiany zachowań, przyjaznych dla klimatu decyzji dotyczących stylu życia, promowania innowacji instytucjonalnych, zarządzania i innowacji politycznych w celu stworzenia warunków sprzyjających transformacji neutralnej dla klimatu.

W zaktualizowanych krajowych planach należy opisać cele i polityki państw członkowskich mające na celu ułatwienie wytwarzania na większą skalę dostępnych na rynku niskoemisyjnych technologii, urządzeń i komponentów (na przykład poprzez uwzględnienie aktualnej sytuacji i tendencji w zakresie inwestycji, wartości dodanej) na ich terytorium, jak również cele i polityki, które mają pomóc w osiągnięciu tego celu poprzez działania na rzecz dywersyfikacji w państwach trzecich. W planie REPowerEU wskazano, że osiągnięcie jego założeń wymaga zdywersyfikowania dostaw urządzeń wykorzystujących energię odnawialną oraz surowców krytycznych, zmniejszenia zależności sektorowych, rozwiązania problemu wąskich gardeł w łańcuchu dostaw oraz zwiększenia unijnych zdolności produkcyjnych w zakresie czystych technologii energetycznych. W zaktualizowanych KPEiK należy w większym stopniu uwzględnić potrzeby związane ze zdolnościami produkcyjnymi oraz przemysłowymi łańcuchami wartości w zakresie kluczowych niskoemisyjnych technologii energetycznych.

⁽⁶⁴⁾ „Ogólnounijna ocena krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu – siła napędowa zielonej transformacji i wsparcie odbudowy gospodarki dzięki zintegrowanemu planowaniu w dziedzinie energii i klimatu”.

Ramka 7: Najlepsze praktyki w zakresie poprawy wymiaru badań, innowacji i konkurencyjności:

- określenie i opisanie potrzeb w zakresie badań naukowych i innowacji dotyczących czystej energii w celu realizacji celów w zakresie energii i klimatu, z uwzględnieniem wpływu na środowisko i aspektów sprawiedliwej transformacji ⁽⁶⁵⁾ oraz oceny skutków społeczno-ekonomicznych transformacji ekologicznej;
- opisanie krajowych celów w zakresie badań naukowych i innowacji oraz celów dotyczących finansowania badań naukowych i innowacji, wskazujących konkretne i określone ilościowo ścieżki realizacji celów na 2030 r. i 2050 r. w odniesieniu do konkretnych najważniejszych czystych technologii energetycznych oraz wychwytywania i składowania dwutlenku węgla;
- włączenie etapów przemysłowych łańcuchów wartości w zakresie czystej energii, na przykład poprzez uwzględnienie zdolności produkcji technologii energii odnawialnej, co przyczyni się również do zwiększenia konkurencyjności przemysłu europejskiego;
- zbadanie synergii między właściwymi funduszami i działaniami krajowymi we współpracy z platformami innowacji i grupami roboczymi ds. wdrażania planu w dziedzinie technologii energetycznych (EPSTE) oraz – w stosownych przypadkach – czterema unijnymi Misjami na rzecz Zielonego Ładu ⁽⁶⁶⁾;
- usprawnienie współpracy między państwami objętymi planem EPSTE, w szczególności w ramach partnerstwa na rzecz przejścia na czystą energię realizowanego w kontekście programu „Horyzont Europa”;
- opisanie sposobu wzmocnienia współpracy z globalnymi partnerami w dziedzinie badań naukowych i innowacji w zakresie czystej energii;
- zwiększenie wsparcia i dostępu do finansowania na rzecz innowacji w przedsiębiorstwach, w tym w przedsiębiorstwach typu start-up, przedsiębiorstwach scale-up oraz MŚP;
- uwzględnienie zwiększenia skali produkcji i zdywersyfikowanych zdolności produkcyjnych łańcuchów wartości związanych z czystą energią i technologiami niskoemisyjnymi w krajowych celach oraz politykach i środkach w zakresie konkurencyjności;
- uwzględnienie rozwoju umiejętności wymaganego w kontekście przejścia na czystą energię, na przykład poprzez połączenie z paktem na rzecz umiejętności w zakresie energii odnawialnej;
- uwzględnienie koncepcji zdolności do recyklingu i obiegu zamkniętego oraz potrzeby zmniejszenia zależności oraz skutecznej dywersyfikacji źródeł zaopatrzenia w importowane surowce i komponenty wymagane do produkcji czystych technologii energetycznych;
- określenie i opisanie sposobów zwiększenia konkurencyjności czystych technologii energetycznych na rynku globalnym, w tym głównych czynników i wyzwań na rynku wewnętrznym i globalnym.

2.7 Uwzględnienie celu neutralności klimatycznej

Państwa członkowskie – w oparciu o długoterminowe strategie krajowe – są zobowiązane do włączenia do zaktualizowanych KPEiK elementów zwiększających spójność i zgodność z unijnym celem neutralności klimatycznej. W celu zapewnienia zgodności i spójności z unijnym celem neutralności klimatycznej na mocy Europejskiego prawa o klimacie zmieniono rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną, aby włączyć cel neutralności klimatycznej do odpowiednich przepisów rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną ⁽⁶⁷⁾. Państwa członkowskie mogą zwiększyć spójność i zgodność w następujących obszarach:

- w ocenie wpływu planowanych polityk i środków, poprzez analizę zgodności z unijnym celem neutralności klimatycznej określonym w art. 2 ust. 1 Europejskiego prawa o klimacie (art. 3 ust. 2 lit. f) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną);
- w analitycznej podstawie planu, poprzez opisanie sposobu, w jaki istniejące polityki i środki oraz planowane polityki i środki przyczyniają się do osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej określonego w art. 2 ust. 1 Europejskiego prawa o klimacie (art. 8 ust. 2 lit. e) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną oraz części 1 sekcja B pkt 5.5 załącznika I do tego rozporządzenia);

⁽⁶⁵⁾ Zob. zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 35.).

⁽⁶⁶⁾ Przystosowanie się do zmiany klimatu, Odbudowa naszych oceanów i zasobów wodnych, Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta, Pakt na rzecz zdrowych gleb w Europie.

⁽⁶⁷⁾ Art. 13 Europejskiego prawa o klimacie.

— przy określaniu polityki i środków związanych z emisją i pochłanianiem gazów cieplarnianych, poprzez przedstawienie perspektywy osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej (część 1 sekcja A pkt 3.1.1 ppkt (i) załącznika I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną).

3 Kwestie przekrojowe, które należy uwzględnić przy aktualizacji KPEiK

3.1 Wykorzystanie wniosków z wstępnych KPEiK

Wstępne krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu przedłożone przez państwa członkowskie stanowią podstawę zwiększenia ambicji i osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu i planu REPowerEU. Plany te zostały sporządzone w ramach procedury iteracyjnej określonej w rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną w oparciu o szeroko zakrojone konsultacje między Komisją i państwami członkowskimi, a także konsultacje z zainteresowanymi stronami i społeczeństwem obywatelskim. Komisja oceniła pierwsze projekty planów indywidualnie oraz na szczeblu UE ⁽⁶⁸⁾ i wydała zalecenia dla państw członkowskich ⁽⁶⁹⁾ dotyczące sfinalizowania planów. Ostateczne plany zostały przedłożone, choć niektóre z opóźnieniem, do 31 grudnia 2019 r., oraz ocenione przez Komisję indywidualnie i łącznie ⁽⁷⁰⁾.

3.1.1 Udoskonalenie krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu do 2030 r.

Podejście obejmujące całą administrację rządową stanowi główny element procesu opracowywania wstępnych planów i jedną z wiodących zasad wynikających z rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną. Przyczynia się ono do zwiększenia spójności w ramach pięciu wymiarów unii energetycznej oraz do tworzenia synergii między różnymi obszarami polityki.

Zachęca się państwa członkowskie, aby podczas prac nad aktualizacją zintegrowanych projektów i ostatecznych krajowych planów konsultowały się ze wszystkimi odpowiednimi organami i zainteresowanymi stronami. Te właściwe organy powinny współpracować ze sobą w ramach swoich różnych kompetencji, aby zaktualizować krajowe plany i osiągnąć wspólne cele unii energetycznej, Europejskiego Zielonego Ładu, europejskiego semestru, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, planu REPowerEU oraz innych zmian w polityce energetyczno-klimatycznej UE. Dzięki takiemu procesowi organy powinny przejąć odpowiedzialność za wdrażanie zintegrowanych krajowych planów.

Zachęca się państwa członkowskie, aby opierały się na wstępnych krajowych planach, a jednocześnie aby w pełni uwzględniły odpowiednią ocenę przeprowadzoną przez Komisję.

3.1.2 Synergia ze zintegrowanymi sprawozdaniami z postępów

Zachęca się państwa członkowskie do korzystania podczas sporządzania zaktualizowanych KPEiK z pierwszych zintegrowanych sprawozdań z postępów w dziedzinie energii i klimatu (NECPR). Sprawozdania te mogą posłużyć: (i) jako wsparcie w określeniu obecnej sytuacji, również w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu; (ii) do oszacowania pozostałych braków w realizacji założeń, celów i wkładów określonych w pierwszych krajowych planach oraz (iii) do wyciągnięcia wniosków dotyczących adekwatności polityk i środków oraz inwestycji określonych w NECPR w poszczególnych wymiarach i sektorach, z uwzględnieniem ich wpływu na jakość powietrza i emisję zanieczyszczeń powietrza.

Do 15 marca 2023 r. państwa członkowskie po raz pierwszy przedłożą NECPR Komisji ⁽⁷¹⁾. Sprawozdawczość i monitorowanie postępów to dwa główne elementy rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną. NECPR posłużą jako podstawa opartej na dowodach oceny postępów we wdrażaniu wstępnych KPEiK, a tym samym stanowią wartościowe narzędzie identyfikowania potencjalnych obszarów do poprawy. Format sprawozdań z postępów i mechanizmów monitorowania postępów został opracowany na potrzeby analizy stopnia wdrożenia polityki energetyczno-klimatycznej w ramach KPEiK, z uwzględnieniem konieczności zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla państw członkowskich i Komisji.

⁽⁶⁸⁾ „Zjednoczeni w realizacji unii energetycznej i działań w dziedzinie klimatu – Przygotowanie fundamentów w celu zapewnienia udanego przejścia na czystą energię”, COM(2019) 285. Zob. także Economidou, M., Ringel, M., Valentova, M., Zancanella, P., Tsemekidi Tzeirnak, S., Zangheri, P., Paci, D., Ribeiro Serrenho, T., Palermo, V. i Bertoldi, P., „National Energy and Climate Plans for 2021-2030 under the EU Energy Union” [Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu na lata 2021–2030 w ramach unii energetycznej UE], EUR 30487 EN, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2020, ISBN 978–92–76–27013-3, doi:10.2760/678371, JRC122862.

⁽⁶⁹⁾ Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu | Komisja Europejska (europa.eu).

⁽⁷⁰⁾ „Ogólnounijna ocena krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu – Siła napędowa zielonej transformacji i wsparcie odbudowy gospodarki dzięki zintegrowanemu planowaniu w dziedzinie energii i klimatu”, COM(2020) 564.

⁽⁷¹⁾ Zgodnie z art. 17–25 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

W części analitycznej zaktualizowanych krajowych planów, a także na potrzeby planowanych polityk i środków, można wykorzystać informacje zebrane w celu sporządzenia sprawozdania z postępów. Natomiast w przypadku odniesień do rynków energii elektrycznej i gazu, cen energii i rozbitcia cen bieżących na części składowe (energia, sieć oraz podatki/opłaty) państwa członkowskie powinny przedstawić analizę zaktualizowaną w stosunku do sytuacji w momencie przedkładania NECPR.

3.2 *Wczesny i skuteczny udział społeczeństwa zgodnie z konwencją z Aarhus*

Podobnie jak w przypadku wstępnych planów państwa członkowskie muszą opracować aktualizację KPEiK we współpracy z władzami lokalnymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, partnerami społecznymi, przedstawicielami sektorowych kręgów biznesowych, inwestorami i innymi zainteresowanymi stronami. Art. 10 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną zawiera wymóg, aby państwa członkowskie zapewniły społeczeństwu możliwość wczesnego i skutecznego udziału w opracowywaniu KPEiK. Państwa członkowskie są stronami konwencji z Aarhus ⁽⁷²⁾ i w związku z tym są zobowiązane do zapewnienia społeczeństwu możliwości wczesnego i skutecznego udziału w przygotowaniu projektów zaktualizowanych krajowych planów w ramach przejrzystych i bezstronnych mechanizmów ⁽⁷³⁾. W szczególności należy zapewnić społeczeństwu odpowiedni czas na uczestnictwo w poszczególnych etapach i przeprowadzić z nim konsultacje, gdy wszystkie możliwości są jeszcze dostępne ⁽⁷⁴⁾. Właściwy proces konsultacji oznacza, że społeczeństwo powinno mieć dostęp do wszystkich istotnych dokumentów, sprawozdań i założeń już na początku okresu konsultacji. Zachęca się państwa członkowskie do przeanalizowania najlepszych praktyk, takich jak ustanowienie konsultacji za pośrednictwem specjalnej strony internetowej poświęconej KPEiK, na której dostępne będą wszystkie informacje.

Zgodnie z art. 11 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną państwa członkowskie muszą zorganizować wielopoziomowy dialog w dziedzinie klimatu i energii. Muszą one utworzyć platformę do omówienia z zainteresowanymi stronami poszczególnych scenariuszy polityki energetyczno-klimatycznej oraz osiągnięcie unijnego celu neutralności klimatycznej określonego w Europejskim prawie o klimacie ⁽⁷⁵⁾. Państwa członkowskie przedstawiają informacje na temat postępów w organizowaniu tego dialogu w NECPR. W odniesieniu do konsultacji publicznych zachęca się państwa członkowskie do wzmocnienia dialogu wielopoziomowego i współpracy z jednostkami i grupami na szczeblu regionalnym i lokalnym, które mogą zaproponować konkretne działania. Państwa członkowskie powinny również zbadać synergie z istniejącymi platformami współpracy, takimi jak Porozumienie Burmistrzów UE. Państwa członkowskie muszą również zapewnić kompleksowe i terminowe konsultacje oraz udział partnerów społecznych, zgodnie z odpowiednimi przepisami i praktykami krajowymi. Dialog społeczny i podejście obejmujące całe społeczeństwo mają kluczowe znaczenie w kontekście opracowania i realizacji skutecznej polityki energetyczno-klimatycznej zgodnie z zasadami Europejskiego filaru praw socjalnych.

W zaktualizowanych KPEiK państwa członkowskie mają obowiązek zamieścić podsumowanie konsultacji oraz stanowiska lub wstępnych opinii obywateli. Państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób uwzględniono opinie obywateli przed przedłożeniem projektów oraz ostatecznych krajowych planów. Państwa członkowskie powinny również określić, w jaki sposób proces ten zapewnił społeczeństwu możliwości przejrzystego i sprawiedliwego uczestnictwa.

3.3 *Wzmocnienie współpracy regionalnej na rzecz lepiej skoordynowanego reagowania i wspierania solidarności*

Zachęca się państwa członkowskie do wzmocnienia współpracy regionalnej podczas przygotowywania zaktualizowanych krajowych planów. W miarę możliwości zaleca się koordynowanie takiej współpracy poprzez ustanowione forum współpracy regionalnej. W stosownych przypadkach wsparcie mogą również zapewnić regionalne grupy utworzone w ramach unijnej platformy energetycznej ⁽⁷⁶⁾ oraz regionalne grupy ryzyka działające w obszarze bezpieczeństwa dostaw gazu na rynku UE. Mimo że mechanizm zarządzania został zaprojektowany w celu wspierania współpracy między państwami członkowskimi na poziomie transgranicznym i regionalnym ⁽⁷⁷⁾, państwa członkowskie nie wykorzystywały pełnego potencjału współpracy regionalnej podczas przygotowywania wstępnych KPEiK.

Zachęca się również państwa członkowskie do dobrowolnego udziału we wspólnym opracowywaniu części swoich KPEiK zarówno na poziomie terytorialnym, jak i sektorowym. Będzie to okazja do zmniejszenia obciążenia administracyjnego państw członkowskich i ulepszenia treści KPEiK. Komisja jest gotowa ułatwić tę współpracę, jeśli państwa członkowskie zgłoszą taką potrzebę podczas opracowywania projektu zaktualizowanych KPEiK. Współpraca regionalna w zakresie polityki energetyczno-klimatycznej umożliwia poszukiwanie synergii

⁽⁷²⁾ Aarhus (europa.eu).

⁽⁷³⁾ Art. 6 konwencji z Aarhus.

⁽⁷⁴⁾ Art. 7 konwencji z Aarhus.

⁽⁷⁵⁾ Projekt NECPlatform, finansowany w ramach programu LIFE, ma na celu wsparcie sześciu państw członkowskich UE (Bułgarii, Chorwacji, Francji, Włoch, Portugalii i Rumunii) w tworzeniu stałych wielopoziomowych platform dialogu w dziedzinie klimatu i energii oraz zarządzaniu nimi, co pomoże spełnić tym państwom wymogi art. 11 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną poprzez ułatwienie pionowej i poziomej integracji polityki energetyczno-klimatycznej. Więcej informacji: Portal Funding and Tenders (europa.eu).

⁽⁷⁶⁾ Unijna platforma energetyczna (europa.eu).

⁽⁷⁷⁾ Art. 12 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

w celu skutecznego osiągnięcia krajowych celów w zakresie energii i klimatu, co zapewni większą spójność planów. Obszary koordynacji mogą obejmować na przykład wspólne projekty lub systemy wsparcia na rzecz odnawialnych źródeł energii (np. spójne ramy czasowe i środki na potrzeby tworzenia wspólnego systemu) oraz spójne podejście do rozwoju odnawialnych źródeł energii w danym regionie lub współpracy w ramach planu EPSTE.

Zachęca się państwa członkowskie do podsumowania wyników konsultacji regionalnych w projektach zaktualizowanych krajowych planów, z uwzględnieniem uwag innych państw członkowskich, oraz do wyjaśnienia, w jaki sposób uwagi te zostały uwzględnione.

Zachęca się również państwa członkowskie do angażowania partnerów regionalnych w celu zapewnienia spójnego planowania i przeciwdziałania ryzyku związanemu z bezpieczeństwem dostaw. Jest to również istotne w celu zapewnienia wprowadzenia odpowiedniej infrastruktury elektroenergetycznej i infrastruktury przesyłu energii (wymiar fizyczny), jak również w celu wspierania integracji rynkowej. Ostatnie zmiany w polityce energetycznej uwiaryściły potrzebę współpracy regionalnej w celu zwiększenia odporności i gotowości systemu energetycznego oraz przyspieszenia przejścia na czystą energię. Obecnie bardziej niż kiedykolwiek współpraca regionalna i solidarność europejska stanowią najsilniejsze atuty UE, pozwalające na osiągnięcie zróżnicowanych dostaw energii, wzmocnienie wymiaru bezpieczeństwa energetycznego w ramach KPEiK, a w rezultacie stworzenie bardziej odpornej unii energetycznej. Aby ułatwić współpracę regionalną, Komisja publikuje szczegółowe wytyczne dotyczące podziału kosztów i korzyści w projektach współpracy w zakresie energii odnawialnej.

Komisja zachęca państwa członkowskie do podsumowania w projektach zaktualizowanych krajowych planów ich uczestnictwa w unijnej platformie energetycznej oraz ewentualnych działań wynikających z tych prac. Unijna platforma energetyczna została utworzona w celu koordynowania prac nad dywersyfikacją dostaw gazu do UE bez udziału źródeł rosyjskich. Częściowo będzie się to wiązało z utworzeniem dobrowolnego mechanizmu zakupu gazu i wodoru odnawialnego dla UE poprzez optymalne wykorzystanie zbiorowej pozycji politycznej i rynkowej UE. Ponadto utworzono pięć grup regionalnych (Europa Południowo-Wschodnia, Europa Środkowo-Wschodnia, Europa Północno-Zachodnia, Europa Południowo-Zachodnia i kraje bałtyckie), których zadaniem jest opracowanie planów działania mających na celu wprowadzenie w życie inicjatyw unijnej platformy energetycznej.

3.4 **Wykorzystanie pełnego potencjału synergii i wzajemnych powiązań z innymi instrumentami planowania na rzecz ekologicznej i sprawiedliwej transformacji**

Zaktualizowane KPEiK powinny odzwierciedlać nowe instrumenty finansowania procesu planowania, które zostały ustanowione od czasu przedłożenia pierwszych ostatecznych KPEiK w 2019 r. Dostęp do niektórych środków jest uzależniony od zatwierdzenia konkretnych planów państw członkowskich. KPEiK powinny odzwierciedlać w sposób spójny i zintegrowany wszystkie odpowiednie polityki i środki, które przyczyniają się do osiągnięcia krajowych założeń, celów i wkładów w dziedzinie energii i klimatu, w tym działania i możliwości finansowania wynikające z innych instrumentów finansowania i planowania ⁽⁷⁸⁾.

3.4.1 *Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności*

Ważne jest, aby państwa członkowskie w pełni odzwierciedliły w zaktualizowanych KPEiK inwestycje i reformy w dziedzinie energii i klimatu określone w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności (RRP) ⁽⁷⁹⁾ i wykorzystały je do osiągnięcia zaktualizowanych założeń, celów i zobowiązań na 2030 r. Pod względem ilościowym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) stanowi największe nowe źródło finansowania polityki energetyczno-klimatycznej. Do sierpnia 2026 r. ⁽⁸⁰⁾ RRP będą nadal w różnym stopniu służyły ukierunkowywaniu reform i inwestycji państw członkowskich w dziedzinie energii i klimatu. RRP zostały przygotowane, aby zapewnić wsparcie w realizacji założeń, celów i wkładów określonych w KPEiK w związku ze zwiększonymi ambitnymi celami na 2030 r. i 2050 r. Zgodnie z planem REPowerEU państwa członkowskie powinny odzwierciedlić dodatkowe polityki i środki w RRP poprzez włączenie konkretnego rozdziału REPowerEU.

⁽⁷⁸⁾ Przegląd unijnych narzędzi i instrumentów finansowania na rzecz sprawiedliwej transformacji ekologicznej przedstawiono w załączniku 3 do dokumentu roboczego służb Komisji towarzyszącego wnioskowi Komisji dotyczącemu zalecenia Rady w sprawie zapewnienia uczciwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, SWD(2021) 452 final.

⁽⁷⁹⁾ Określonych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.).

⁽⁸⁰⁾ Około 40 % środków przydzielonych w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności (RRP) dotyczy działań wspierających osiągnięcie celów klimatycznych, a w kilku RRP znacznie przekroczono określony w rozporządzeniu próg finansowania działań w dziedzinie klimatu wynoszący 37 %. Łączne wydatki na działania związane z klimatem w 26 planach przyjętych do 5 października 2022 r. wynoszą 199,9 mld EUR. Ponadto w planach uwzględniono 18,4 mld EUR dodatkowych wydatków na ochronę środowiska, dzięki czemu łączna kwota wydatków oznaczonych jako środki przyczyniające się do realizacji celów klimatycznych lub środowiskowych wynosi 218,2 mld EUR, czyli 44,1 % całkowitego przydziału środków.

Aby zapewnić przejrzystość i spójność, Komisja zachęca państwa członkowskie do wyraźnego określenia roli RRP, w tym rozdziałów REPowerEU, we wdrażaniu zaktualizowanych KPEiK. W tym celu zaktualizowane krajowe plany powinny zawierać informacje ilościowe dotyczące wkładu środków przewidzianych w RRP w realizację zaktualizowanych założeń i celów w zakresie energii i klimatu, również w zakresie finansowania. Co więcej, **państwa członkowskie zaprasza się do uwzględnienia w swoich zaktualizowanych KPEiK odesłań do RRP i rozdziału REPowerEU w przypadku poszczególnych odpowiednich polityk i środków.** Państwa członkowskie powinny wskazać, czy dana polityka lub dany środek są w całości lub częściowo uwzględnione w RRP i rozdziale REPowerEU, jak również wskazać rolę KPEiK w uzupełnianiu RRP i rozdziałów REPowerEU.

W stosownych przypadkach powinny one zawierać odniesienie do decyzji wykonawczej Rady w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności. Państwa członkowskie powinny zastanowić się nad ewentualnym rozszerzeniem inwestycji i reform, które mogą w większym stopniu przyczynić się do realizacji założeń, celów i wkładów na 2030 r. określonych w zaktualizowanych krajowych planach.

Komisja zachęca również państwa członkowskie do wykorzystania ich doświadczeń związanych z procesem RRP. Może to dodatkowo zwiększyć poziom szczegółowości inwestycji i reform w zaktualizowanych KPEiK pod względem szacunków kosztów, finansowania, opisu zakresu oraz uwzględnienia konkretnych kamieni milowych i wartości docelowych. Konieczne będzie utrzymanie spójności między tymi dwoma instrumentami.

Komisja zachęca państwa członkowskie do stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” przy określaniu polityk i środków na potrzeby zaktualizowanych KPEiK, chociaż w obowiązującym rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną nie przewidziano takiego wymogu. Zapewnienie pełnej zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” jest głównym elementem RRF. Dzięki temu plany przyczynią się do ekologicznej transformacji i zrównoważonej odbudowy, a jednocześnie pozwolą ograniczyć szkody dla różnorodności biologicznej oraz zasobów wodnych i morskich, wzmocnić obieg zamknięty, zapobiegać zanieczyszczeniom, a także uniknąć blokady w przypadku niezrównoważonych aktywów i działań. Komisja przedstawiła wytyczne techniczne dotyczące stosowania kryteriów zasady „nie czyn poważnych szkód” w kontekście planów odbudowy i zwiększania odporności ⁽⁸¹⁾.

3.4.2 Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

Mechanizm sprawiedliwej transformacji ⁽⁸²⁾, w szczególności Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), został stworzony w celu uruchomienia inwestycji w latach 2021–2027. To narzędzie inwestycyjne zapewni wsparcie regionom europejskim, na które transformacja w kierunku neutralności klimatycznej będzie miała największy wpływ ze względu na ich dużą zależność od wydobycia paliw kopalnych – w tym węgla, torfu i łupków bitumicznych – oraz od wysokoemisyjnych procesów przemysłowych. W ramach FST, będącego częścią polityki spójności, również stosuje się zasadę „nie czyn poważnych szkód” i wyklucza się inwestycje w paliwa kopalne. Fundusz ustanawia silne ramy zarządzania skoncentrowane wokół terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji, które są w trakcie finalizacji. Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji to strategiczne dokumenty zawierające informacje na temat procesu sprawiedliwej transformacji w każdym państwie członkowskim oraz działań mających na celu złagodzenie oczekiwanych konsekwencji społeczno-gospodarczych na najbardziej dotkniętych obszarach. Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji będą stanowić ramy dla działań i inwestycji w regionach zależnych od węgla lub w regionach, gdzie występują gałęzie przemysłu o wysokiej emisji gazów cieplarnianych (takie jak przemysł chemiczny, stalowy i cementowy), na które transformacja będzie miała największy niekorzystny wpływ.

Państwa członkowskie odzwierciedlają w zaktualizowanych KPEiK proces transformacji określony w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji. Państwa członkowskie powinny określić synergie między celami klimatycznymi i energetycznymi na 2030 r. a odejściem od paliw kopalnych. Państwa członkowskie powinny również określić, w jaki sposób osiągnięcie celów krajowych przyczyni się do łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych w sposób ukierunkowany na poziomie regionalnym.

3.4.3 Społeczny Fundusz Klimatyczny

Komisja zachęca państwa członkowskie do włączenia w miarę możliwości do zaktualizowanych KPEiK analiz niezbędnych do przygotowania planów społeczno-klimatycznych. Państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób planują wykorzystać dochody ze Społecznego Funduszu Klimatycznego (SCF) do osiągnięcia odpowiednich założeń, celów i wkładów. SCF ⁽⁸³⁾ został przedstawiony w ramach pakietu „Gotowi na 55”, aby złagodzić wpływ społeczny na gospodarstwa domowe, użytkowników transportu i mikroprzedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji, wynikający z włączenia budynków i transportu drogowego do systemu handlu emisjami (ETS). Celem SCF jest wspieranie grup szczególnie wrażliwych w zmniejszeniu ich zależności od kosztownych paliw kopalnych poprzez zwiększenie efektywności budynków, obniżenie emisyjności ogrzewania

⁽⁸¹⁾ COM(2021) 1054 final.

⁽⁸²⁾ Ogłoszony w ramach komunikatu dotyczącego planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy w dniu 14 stycznia 2020 r.

⁽⁸³⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Społeczny Fundusz Klimatyczny, COM(2021) 568.

i chłodzenia budynków (w tym integrację energii ze źródeł odnawialnych) oraz zwiększenie dostępu do zrównoważonego transportu. Do celów SCF należy również wspieranie grup szczególnie wrażliwych poprzez środki krajowe, zapewniające ukierunkowane tymczasowe bezpośrednie wsparcie dochodów, podczas gdy wdrażane są środki inwestycyjne.

Po zakończeniu negocjacji w sprawie pakietu „Gotowi na 55” będzie istniał ścisły związek między KPEiK a planami SCF, ponieważ w KPEiK określone są ramy polityczne, w których SCF będzie funkcjonować. Plany SCF zostaną osadzone w ramach planowanych reform i zobowiązań podjętych przez państwa członkowskie w KPEiK. W samych planach SCF nacisk będzie położony na konkretne środki i inwestycje finansowane przez SCF. Plany te zapewnią również spójność i rozwój synergii z KPEiK i innymi odpowiednimi programami i instrumentami UE.

3.4.4 Wspólna polityka rolna

Komisja zachęca państwa członkowskie do poszukiwania synergii między planami strategicznymi wspólnej polityki rolnej (plany strategiczne WPR) a KPEiK. W ramach krajowych planów strategicznych WPR państwa członkowskie opracowały systemy wsparcia, które obejmują cele związane z klimatem, energią, zdrowiem i bioróżnorodnością. Komisja przedstawiła zalecenia i uwagi dotyczące planów strategicznych WPR poszczególnych państw członkowskich. Ponadto państwa członkowskie określiły lub zaplanowały środki krajowe wykraczające poza zakres planów strategicznych WPR, które mogą przyczynić się do osiągnięcia tych ambitnych celów. Mając na uwadze te cele, państwa członkowskie są zobowiązane do ponownej oceny i, w razie potrzeby, dostosowania swoich planów strategicznych WPR po wejściu w życie bardziej ambitnych celów wprowadzonych w rozporządzeniu LULUCF i zmienionym rozporządzeniu w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego (które jeszcze nie zostało przyjęte) ⁽⁸⁴⁾. Państwa członkowskie powinny zaktualizować KPEiK i plany strategiczne WPR oraz w miarę możliwości zbadać synergie między nimi.

Powiązanie między tymi dwoma procesami można dodatkowo wzmocnić przez: (i) wzmocnienie działań mających na celu ocenę wpływu polityk i środków w dziedzinie rolnictwa na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych; (ii) zwiększenie pochłaniania dwutlenku węgla; oraz (iii) zidentyfikowanie odpowiednich odnawialnych źródeł energii, takich jak biometan. Komisja i Europejska Agencja Środowiska organizują działania na rzecz budowania zdolności w ramach dążenia do poprawy sprawozdawczości w zakresie polityk i środków w dziedzinie klimatu ⁽⁸⁵⁾.

3.4.5 Polityka spójności

Państwa członkowskie zachęca się do przeanalizowania w zaktualizowanych KPEiK synergii z istniejącymi dokumentami dotyczącymi planowania sporządzonymi w ramach polityki spójności UE na lata 2021–2027. Polityka spójności UE (realizowana za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus i Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji) przyczynia się do wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej ⁽⁸⁶⁾.

W latach 2021–2027 polityka spójności (w ramach której na inwestycje unijne przeznaczona jest 392 mld EUR) jest ukierunkowana na pięć celów polityki (jeden z nich dotyczy zielonej, niskoemisyjnej transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu) oraz realizację założeń Europejskiego Zielonego Ładu. Warunkiem korzystania ze środków polityki spójności jest przygotowanie przez państwa członkowskie umów o partnerstwie, a następnie programów operacyjnych. W programach operacyjnych państwa członkowskie muszą uwzględnić KPEiK i odnieść się do wszelkich zidentyfikowanych w nich wyzwań. Państwa członkowskie muszą również spełnić warunki podstawowe, w tym warunki związane z posiadaniem kompletnego KPEiK, efektywnością energetyczną, renowacją budynków mieszkalnych i niemieskalnych, efektywnością energetyczną oraz energią odnawialną.

3.5 Solidna podstawa analityczna

Rzetelne zaktualizowane krajowe plany muszą odzwierciedlać wizję strategiczną, a ich podstawę musi stanowić wiarygodna i gruntowna analiza ilościowa obecnej i przewidywanej sytuacji. Silna podstawa analityczna zagwarantuje również, że poszczególne części planu będą kompleksowe i porównywalne. Część analityczna KPEiK rozpoczyna się od opisu obecnej sytuacji, która znacznie zmieniła się od czasu wstępnych KPEiK, oraz przedstawienia prognoz przy istniejących politykach i środkach ⁽⁸⁷⁾. W sekcji „obecna sytuacja” zaktualizowanego planu należy – w odniesieniu do każdego z pięciu wymiarów unii energetycznej – odzwierciedlić wszelkie istotne zmiany na podstawie najbardziej aktualnych dostępnych informacji. W szczególności należy uwzględnić społeczne i gospodarcze skutki pandemii COVID-19, a także obecną sytuację geopolityczną mającą wpływ na ceny energii, wewnętrzy rynek energii i bezpieczeństwo energetyczne oraz ogólne tendencje w zakresie emisji.

⁽⁸⁴⁾ Art. 120 rozporządzenia w sprawie planów strategicznych (UE) 2021/2115.

⁽⁸⁵⁾ Webinarium na temat oceny polityki i środków w zakresie gazów cieplarnianych w rolnictwie, lipiec 2022 r., zob. <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-cm/products/webinars-and-workshops/2021-webinar-on-the-evaluation-of-agricultural-greenhouse-gas-policies-and-measures>

⁽⁸⁶⁾ W latach 2014–2020 polityka spójności stanowiła najważniejsze unijne źródło finansowania inwestycji w dziedzinie klimatu i energii, na które przeznaczono blisko 70 mln EUR. Polityka spójności wspierająca unię energetyczną oraz europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne (europa.eu).

⁽⁸⁷⁾ Art. 8 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

Państwa członkowskie zachęca się do korzystania z najbardziej aktualnych narzędzi i metod modelowania. Aby zapewnić spójne podejście, państwa członkowskie powinny stosować te same kluczowe parametry dotyczące cen importowych ropy, gazu i węgla, a także opłat za emisję gazów cieplarnianych w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, które stosuje się do celów sporządzania sprawozdań na podstawie art. 18 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną. Państwa członkowskie powinny wyraźnie wskazać źródła, na których opierają swoją analizę, aby zapewnić przejrzystość wykorzystanych danych. Komisja zachęca państwa członkowskie do korzystania w miarę możliwości z oficjalnych statystyk europejskich.

3.5.1 Scenariusze i ramy czasowe

W zaktualizowanych KPEiK należy opisać obecną sytuację⁽⁸⁸⁾ poprzez uwzględnienie prognoz w zakresie emisji gazów cieplarnianych dotyczących zmian w sektorach i prognoz dotyczących innych wymiarów unii energetycznej, przy istniejących środkach (prognozy ze środkami) przynajmniej do roku 2040, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030⁽⁸⁹⁾. Ponadto zaktualizowane KPEiK powinny zawierać prognozy przy dodatkowych planowanych politykach i środkach (prognozy z dodatkowymi środkami)⁽⁹⁰⁾. Prognozy te umożliwią ocenę wpływu takich planowanych polityk i środków oraz porównanie ich wpływu z wpływem istniejących polityk i środków funkcjonujących co najmniej do roku 2040⁽⁹¹⁾.⁽⁹²⁾ Państwa członkowskie muszą również opisać sposób, w jaki istniejące i planowane polityki i środki przyczyniają się do osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej określonego w art. 2 ust. 1 Europejskiego prawa o klimacie⁽⁹³⁾.

W Europejskim prawie o klimacie zmieniono wymogi w zakresie prognoz dotyczących antropogenicznych emisji gazów cieplarnianych⁽⁹⁴⁾, tak aby oszacowania przekazywano w odniesieniu do sześciu kolejnych lat kończących się cyfrą 0 lub 5, następujących bezpośrednio po roku sprawozdawczym, zamiast czterech. Ponieważ państwa członkowskie sporządza prognozy dotyczące emisji gazów cieplarnianych do 2050 r. w celu przedłożenia ich na podstawie art. 18 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną do 15 marca 2023 r., zachęca się je do przedstawienia w zaktualizowanych KPEiK zarówno prognoz ze środkami, jak i prognoz z dodatkowymi środkami do 2050 r., aby zobrazować tendencje w kierunku neutralności klimatycznej w UE.

Państwa członkowskie muszą udostępniać publicznie szczegółowy opis założeń, parametrów i metod zastosowanych w końcowych scenariuszach i prognozach, z uwzględnieniem ograniczeń statystycznych, ograniczeń związanych z licencjonowaniem komercyjnych zbiorów danych oraz zgodności z przepisami o ochronie danych⁽⁹⁵⁾. Należy w jak największym stopniu wykorzystywać narzędzia i dane o otwartym dostępie, aby wspierać przejrzystość, walidację i porównywalność wyników.

3.5.2 Ocena skutków gospodarczych i społecznych oraz wpływu na środowisko

W zaktualizowanych krajowych planach państwa członkowskie oceniają krajowy, a w stosownych przypadkach także regionalny wpływ makroekonomiczny planowanych polityk i środków lub grup polityk i środków. W miarę możliwości należy również ocenić ich wpływ na zdrowie, środowisko, konkurencyjność, zatrudnienie, umiejętności i społeczeństwo. Ocena ta powinna obejmować porównanie z prognozami opartymi na istniejących politykach i środkach lub grupach środków⁽⁹⁶⁾, ze szczególnym uwzględnieniem oceny efektów dystrybucyjnych⁽⁹⁷⁾ i ubóstwa energetycznego⁽⁹⁸⁾. Komisja regularnie udostępnia wyniki projektów badawczych w tej dziedzinie, w tym modele makro- i mikroekonomiczne służące ocenie zatrudnienia, skutków społecznych i efektów dystrybucyjnych przejścia na czystą energię lub rozwoju sytuacji geopolitycznej (np. scenariusze cen energii)⁽⁹⁹⁾. Elementy te mogą być pomocne w aktualizacji krajowych planów.

Zachęca się państwa członkowskie do rozważenia takich kwestii, jak ewentualne wąskie gardła w całej gospodarce lub w poszczególnych sektorach, w szczególności w zakresie dostaw energii, wody i surowców oraz dostępności siły roboczej i umiejętności. Ponadto należy opisać oczekiwane zmiany w strukturze sektorowej gospodarek państw członkowskich, ponieważ niektóre gałęzie przemysłu będą się zmniejszać, niektóre będą powstawać lub rosnąć, a inne ulegną przekształceniu. W tym kontekście należy uwzględnić kwestie dotyczące badań, innowacji i konkurencyjności sektora czystej energii. Należy również przeprowadzić pełną ocenę pozytywnych skutków transformacji energetycznej.

⁽⁸⁸⁾ Zgodnie z sekcją B załącznika I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁸⁹⁾ Sekcja B pkt 4.2.1 ppkt (ii) załącznika I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁹⁰⁾ Sekcja B pkt 5 załącznika I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁹¹⁾ Przynajmniej na dziesięć lat po okresie obowiązywania planu.

⁽⁹²⁾ Sekcja B pkt 5.1 ppkt (i) załącznika I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁹³⁾ Art. 8 ust. 2 lit. e) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁹⁴⁾ Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu | Komisja Europejska (europa.eu).

⁽⁹⁵⁾ Art. 8 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁹⁶⁾ Art. 8 ust. 2 lit. b) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁹⁷⁾ Zob. komunikat w sprawie oceny skutków dystrybucyjnych, COM(2022) 494 final.

⁽⁹⁸⁾ Art. 3 ust. 3 lit. d) rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽⁹⁹⁾ Zob. na przykład projekty GD-AMEDI i AMEDI+ prowadzone wspólnie przez DG ds. Zatrudnienia i Wspólne Centrum Badawcze. Główne wyniki obu projektów zostaną przedstawione i udostępnione na wspólnej stronie internetowej poświęconej projektom.

Wpływ na środowisko określony w zaktualizowanych planach powinien odzwierciedlać ustalenia zawarte w NECPR⁽¹⁰⁰⁾. W planach tych należy również uwzględnić obecne i przyszłe zależności między dekarbonizacją a redukcją emisji zanieczyszczeń (usuwanie zanieczyszczeń). Powiązania między wodą, energią i klimatem mają kluczowe znaczenie w kontekście realizacji celów unii energetycznej. Ekstremalne zjawiska takie jak susze i wysokie temperatury powodują obciążenie systemów energetycznych, co ma wpływ na pracę elektrowni. Niski poziom wód pogłębia kryzys energetyczny w Europie i ma negatywny wpływ na wytwarzanie energii wodnej i jądrowej oraz na żeglugę śródlądową. Zachęca się państwa członkowskie do opisania w zaktualizowanych KPEiK wpływu planowanych polityk i środków na gospodarkę wodną (z uwzględnieniem skutków suszy i powodzi oraz zapotrzebowania na wodę) i ekosystemy wodne, a w szczególności na wymiar bezpieczeństwa energetycznego. Zachęca się państwa członkowskie do opracowania zaktualizowanych KPEiK zgodnie z odpowiednimi dokumentami dotyczącymi planowania gospodarki wodnej, takimi jak plany gospodarowania wodami w dorzeczu, plany zarządzania ryzykiem powodziowym oraz plany zarządzania ryzykiem wystąpienia suszy.

Komisja zachęca państwa członkowskie do opracowania zaktualizowanych KPEiK w ścisłym powiązaniu z aktualizacją krajowych programów ograniczania zanieczyszczenia powietrza (KPOZP)⁽¹⁰¹⁾. W porównaniu ze wstępnymi KPEiK w ramach aktualizacji nadal istnieje możliwość poprawy i wzmocnienia oceny wpływu planowanych polityk i środków na emisję zanieczyszczeń powietrza. W ramach NECPR państwa członkowskie przedstawiają również informacje dotyczące oceny ilościowej wpływu polityk i środków (lub grup polityk i środków) na jakość powietrza i emisję zanieczyszczeń powietrza. Ocena w ramach KPEiK umożliwia jednak państwom członkowskim nadanie priorytetu tym środkom, które przynoszą największe łączne korzyści. Ponadto polityki i środki powinny być spójne z unijną strategią na rzecz bioróżnorodności⁽¹⁰²⁾, planem działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym⁽¹⁰³⁾, planem działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń⁽¹⁰⁴⁾ oraz europejskim planem walki z rakiem⁽¹⁰⁵⁾.

Wpływ na środowisko określony w zaktualizowanych planach powinien również odzwierciedlać wpływ polityki klimatyczno-energetycznej na bioróżnorodność. Zmiana klimatu i utrata bioróżnorodności są wzajemnie powiązane. Polityka energetyczno-klimatyczna może prowadzić do synergii, ale także do kompromisów związanych z bioróżnorodnością (np. odbudowa zasobów przyrodniczych lub rozwiązania oparte na przyrodzie na rzecz zwiększenia pochłaniania zanieczyszczeń a wylesianie lub degradacja lasów w celu uzyskania biomasy do wytwarzania energii). Wpływ ten należy uwzględnić i określić ilościowo w zaktualizowanych krajowych planach.

3.5.3 Integracja i modelowanie wkładu gospodarki o obiegu zamkniętym w transformację klimatyczną

Zachęca się państwa członkowskie, aby w zaktualizowanych krajowych planach określiły kluczowe polityki i środki w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, które mają wpływ na emisję gazów cieplarnianych, zużycie energii i wykorzystanie surowców krytycznych. W gospodarce o obiegu zamkniętym redukuje się ilość odpadów (w tym odpadów organicznych, będących źródłem emisji metanu) oraz zużycie zasobów pierwotnych (w tym energii i surowców krytycznych), a tym samym zmniejsza się emisja gazów cieplarnianych. Ponadto w gospodarce o obiegu zamkniętym tworzy się miejsca pracy w pobliżu produktów, które trzeba konserwować, odnawiać lub udostępniać⁽¹⁰⁶⁾. Ponadto obieg zamknięty przyczynia się do zwiększenia dostępności surowców, przez co zmniejsza się uzależnienie europejskiej gospodarki od przywozu. W gospodarce o obiegu zamkniętym powstają również nowe miejsca pracy i możliwości na różnych poziomach umiejętności, w tym dla grup często niedostatecznie reprezentowanych na rynku pracy, takich jak kobiety, osoby z niepełnosprawnościami i grupy szczególnie wrażliwe. W zaktualizowanych KPEiK należy zawrzeć odniesienia do tych strategii, planów działania i przepisów związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym, które mają wpływ na energetykę i emisję gazów cieplarnianych. W KPEiK należy również oszacować rzeczywiste i oczekiwane redukcje emisji gazów cieplarnianych uzyskane dzięki działaniom na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym, wykorzystując dostępne narzędzia modelowania.

Państwa członkowskie powinny przedstawiać sprawozdania na temat najważniejszych polityk i środków dotyczących odpadów i ścieków mających na celu zmniejszenie emisji metanu. Powinny one obejmować ilościową ocenę rzeczywistego lub szacunkowego wpływu takich polityk i środków na emisję gazów cieplarnianych. Państwa członkowskie zachęca się również do przekazywania informacji na temat modeli stosowanych do szacowania wpływu.

⁽¹⁰⁰⁾ Art. 14 ust. 4 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

⁽¹⁰¹⁾ W odniesieniu do większości państw członkowskich aktualizacja ta będzie wymagana w 2023 r., tj. cztery lata po przyjęciu pierwszego KPOZP, zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy 2016/2284 w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych.

⁽¹⁰²⁾ COM(2020) 380 final.

⁽¹⁰³⁾ COM(2020) 98 final.

⁽¹⁰⁴⁾ COM(2021) 400 final.

⁽¹⁰⁵⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/non_communicable_diseases/docs/eu_cancer-plan_en.pdf

⁽¹⁰⁶⁾ Plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym, COM(2020) 98.

3.6 **Finansowanie transformacji energetycznej i klimatycznej: dostosowanie potrzeb inwestycyjnych do dostępnego finansowania publicznego i prywatnego**

Zachęca się państwa członkowskie do uwzględnienia w zaktualizowanych krajowych planach kompleksowego i spójnego przeglądu inwestycji publicznych i prywatnych niezbędnych do osiągnięcia założeń, celów i wkładów w dziedzinie energii i klimatu. Wszystkie państwa członkowskie, które przedłożyły krajowe plany w 2020 r., określiły w nich potrzeby w zakresie inwestycji energetycznych, z uwzględnieniem podziału na sektory. Nie wszystkie państwa członkowskie uwzględniły jednak potrzeby inwestycyjne w odniesieniu do wszystkich pięciu wymiarów unii energetycznej lub przedstawiły kompleksowy przegląd potrzeb inwestycyjnych w zakresie transformacji klimatycznej, w tym w zakresie działań na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu. Ponadto metodyki i wzory prezentacji różnych danych liczbowych często były niespójne. Różnice w podejściu i stopniu szczegółowości analizy utrudniły porównanie szacowanych potrzeb inwestycyjnych we wszystkich krajowych planach. Spowodowało to brak wystarczającej przewidywalności dla inwestorów oraz obniżenie ogólnej rzetelności krajowych planów.

Aby zapewnić spójny przegląd potrzeb inwestycyjnych i możliwości finansowania, zachęca się państwa członkowskie do skonsolidowania przeglądu na poziomie poszczególnych polityk i środków lub grup polityk i środków. W odniesieniu do poszczególnych polityk i środków należy przedstawić informacje dotyczące inwestycji, którą planuje się zrealizować, oraz możliwości jej finansowania ze środków publicznych (poziom krajowy i unijny) i prywatnych. Jako strukturę sprawozdań można wykorzystać wzór zawarty w załączniku XIII („Postępy w zakresie finansowania”) do rozporządzenia w sprawie NECPR.

3.6.1 Szacowanie potrzeb inwestycyjnych

Państwa członkowskie przedstawiają w swoich zaktualizowanych KPEiK informacje na temat przewidywanych wielkości inwestycji w odniesieniu do planowanych polityk i środków⁽¹⁰⁷⁾. Komisja zachęca państwa członkowskie do określenia źródeł finansowania mających służyć realizacji planowanych kluczowych polityk i środków lub grup polityk i środków (zob. sekcja 3.6.2 poniżej). W przypadku polityk i środków, które zostały już przyjęte i wdrożone, państwa członkowskie powinny przedstawić przegląd szacowanych inwestycji początkowych oraz, o ile dostępne są odnośne dane, inwestycji faktycznie przeprowadzonych, korzystając w miarę możliwości z informacji zebranych za pośrednictwem NECPR. Jeśli to możliwe, przegląd ten powinien zawierać podział na kluczowe polityki i środki lub grupy polityk i środków. Dobra podstawa analityczna ułatwia zidentyfikowanie potrzeb inwestycyjnych. Potrzeby te można oszacować na różne sposoby poprzez zastosowanie wzajemnie uzupełniających się podejść ogólnych lub oddolnych. O ile podejścia ogólna najlepiej nadają się do porównywania alternatywnych scenariuszy dotyczących polityki, to podejścia oddolne pomagają monitorować potrzeby w zakresie poszczególnych inwestycji i reform.

Ramka 8: Dobre praktyki dotyczące określania szacunkowych potrzeb inwestycyjnych

W celu zwiększenia przejrzystości w szczególności zachęca się państwa członkowskie, aby w zaktualizowanych KPEiK uwzględniły następujące elementy:

- opis metodyki zastosowanej do obliczenia wartości szacunkowych;
- opis sytuacji wyjściowej (tj. scenariusz bez dodatkowej inwestycji);
- jednoznaczne wskazanie, do czego odnoszą się liczby (np. dodatkowe inwestycje w ujęciu skumulowanym czy rocznym, wartości nominalne czy zdyskontowane), oraz ewentualnie rodzaje uwzględnionych inwestycji (np. kapitał, dobra trwałe użytku, koszty operacyjne);
- podział inwestycji na jasno określone grupy kluczowych polityk i środków, w miarę możliwości z uwzględnieniem pięciu wymiarów unii energetycznej lub sektorów zgodnie ze zintegrowanymi sprawozdaniami z postępów;
- informacje na temat wielkości inwestycji, które mają zostać uruchomione i mają być wymagane w celu realizacji poszczególnych polityk i środków, oraz informacje na temat źródeł finansowania (publiczne – krajowe, unijne, w tym RRF – i prywatne – o ile są dostępne);
- rok referencyjny, w odniesieniu do którego określono wartość inwestycji, oraz odpowiednią stopę dyskontową.

⁽¹⁰⁷⁾ Część 1 sekcja B, pkt 5.3 ppkt (i) załącznika I do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

3.6.2 Finansowanie publiczne i prywatne

Zachęca się państwa członkowskie do opisanego sposobów finansowania poszczególnych polityk i środków zawartych w zaktualizowanych KPEiK, w kategoriach zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Obejmuje to informacje na temat sposobu wykorzystania unijnych i krajowych instrumentów finansowania⁽¹⁰⁸⁾. Na przykład państwa członkowskie mogą przedstawić sposób wykorzystania programów realizowanych w ramach budżetu UE, takich jak RRF, dochody generowane w EU ETS (z uwzględnieniem funduszu modernizacyjnego, funduszu innowacyjnego, a także dochodów z aukcji krajowych) oraz innych dostępnych zasobów krajowych. Ponieważ różne instrumenty unijne i krajowe mogą się wzajemnie uzupełniać, zachęca się państwa członkowskie do opisanego sposobu tworzenia efektywnych kosztowo synergii i rozwiązań hybrydowych w zakresie finansowania ze środków publicznych, jak unika się podwójnego finansowania oraz w jaki sposób instrumenty publiczne mają wspierać kolejne inwestycje prywatne.

Państwa członkowskie zachęca się do przedstawienia opisu roli, jaką banki rozwoju odgrywają w finansowaniu inwestycji w dziedzinie energii i klimatu, a także w przyciąganiu kapitału prywatnego. Na przykład Europejski Bank Inwestycyjny jako „bank klimatyczny” UE wyznaczył szereg celów (zarówno w ramach UE, jak i w ramach działalności na świecie): 50 % inwestycji EBI będzie wspierał działania na rzecz klimatu i zrównowazenia środowiskowego do 2025 r.; wszystkie działania finansowe EBI od końca 2020 r. zostały dostosowane do celów porozumienia paryskiego; EBI określił też ogólny cel polegający na uruchomieniu w ciągu nadchodzących dziesięciu lat inwestycji o wartości co najmniej 1 bln EUR na projekty związane z klimatem i środowiskiem.

W zaktualizowanych KPEiK należy również przedstawić przegląd przewidywanego finansowania planowanych polityk i środków przez sektor prywatny. Na przykład w odniesieniu do efektywności energetycznej państwa członkowskie powinny przedstawić szczegółowe informacje na temat oczekiwanej wielkości inwestycji prywatnych oraz wykorzystania przez konsumentów produktów kredytowych związanych z efektywnością energetyczną (kredyty ekologiczne, kredyty hipoteczne na cele związane z efektywnością energetyczną).

4 Procedura iteracyjna z udziałem Komisji i dalsze działania

Komisja oczekuje, że wszystkie państwa członkowskie będą przestrzegać terminów określonych w art. 14 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną. Ze względu na wyższe poziomy ambicji i ograniczony czas, jaki pozostał do 2030 r., państwa członkowskie powinny potraktować priorytetowo przygotowanie projektów ostatecznych zaktualizowanych planów.

Komisja będzie z pełnym zaangażowaniem wspierać państwa członkowskie w aktualizacji KPEiK. W szczególności Komisja będzie nadal współpracować z państwami członkowskimi na poziomie technicznym, aby zapewnić dalszą pogłębioną wymianę i dostarczać dodatkowych szczegółowych informacji na temat konkretnych aspektów niniejszych wytycznych. Komisja będzie organizować odpowiednie grupy robocze i wymiany dwustronne oraz będzie uczestniczyć w działaniach sektorowych i regionalnych, aby wspierać dobrą współpracę w całym procesie.

Poza regularną wymianą Komisja wykorzystuje kilka instrumentów, w tym europejski semestr i Instrument Wsparcia Technicznego, a także szereg środków i badań uzupełniających, takich jak umowy o udzielenie wsparcia w zakresie przygotowania i oceny aktualizacji KPEiK. Po przedłożeniu przez państwa członkowskie projektów zaktualizowanych krajowych planów⁽¹⁰⁹⁾ Komisja oceni je i może wydać zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie zarządzania unią energetyczną.

W ramach procedury iteracyjnej między państwami członkowskimi a Komisją Komisja oceni KPEiK pod kątem wymogów rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną i uwzględni wszystkie wytyczne zawarte w niniejszym dokumencie. Komisja zwróci szczególną uwagę na to, czy założenia, cele i wkłady wyznaczone przez państwa członkowskie, w tym założenia, cele i wkłady określone w odpowiednich przepisach będących obecnie przedmiotem negocjacji oraz w ocenie poszczególnych planów, są wystarczające do zbiorczego osiągnięcia celów unii energetycznej.

⁽¹⁰⁸⁾ Sprawozdanie na temat stanu unii energetycznej na 2022 r., COM(2022) 547, zawiera wykaz dostępnych instrumentów finansowania unijnego.

⁽¹⁰⁹⁾ Art. 31 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

Tabela 1

Główne założenia, cele i wkłady oraz polityki i środki przedstawione w prawodawstwie, strategiach i wnioskach

Uwaga: przedstawiona tabela nie jest wyczerpująca, stanowi raczej podsumowanie kluczowych elementów, które należy uwzględnić przy aktualizacji KPEiK.

Inicjatywa	Odniesienie	Rodzaj	Założenia i cele	Polityki i środki
Europejski Zielony Ład Europejskie prawo o klimacie	COM(2019) 640 final Rozporządzenie (UE) 2021/1119	Komunikat Prawodawstwo przyjęte	<ul style="list-style-type: none"> — Neutralność klimatyczna na poziomie UE do 2050 r. — Zwiększenie do co najmniej 50 %, a potencjalnie do 55 % unijnego celu na 2030 r. dotyczącego zredukowania emisji gazów cieplarnianych. 	Nie dotyczy
Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego	COM(2020) 299 final	Komunikat	<ul style="list-style-type: none"> — Brak dodatkowych założeń 	<p>Środki mające na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wykorzystanie integracji systemu energetycznego do zrównoważenia sieci elektrycznej i włączenia odnawialnej energii elektrycznej do systemu; — połączenie sektora grzewczego i sektora energii elektrycznej, aby zapewnić większą integrację odnawialnych źródeł energii w obu tych sektorach; — połączenie różnych sektorów zastosowań końcowych i sektora energetycznego w celu zapewnienia wykorzystania ciepła odpadowego; — zapewnienie użytkownikom pojazdów elektrycznych dostępu do danych.
Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu	COM(2020) 301 final	Komunikat	<ul style="list-style-type: none"> — Zainstalowanie do 2024 r. elektrolizerów zasilanych energią ze źródeł odnawialnych o mocy co najmniej 6 GW, a do 2030 r. – elektrolizerów tego rodzaju o mocy 40 GW. 	Nie dotyczy
Zalecenie Komisji dotyczące ubóstwa energetycznego	COM(2020) 9600	Komunikat	<ul style="list-style-type: none"> — Brak dodatkowych założeń 	<p>Środki mające na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — zmniejszenie lub złagodzenie ubóstwa energetycznego poprzez zwiększenie efektywności energetycznej; — zabezpieczenie dostępu do energii dla wszystkich grup konsumentów, zwłaszcza tych najsłabszych.
Strategia UE mająca na celu wykorzystanie potencjału energii z morskich źródeł odnawialnych na rzecz neutralnej dla klimatu przyszłości	COM(2020) 741 final	Komunikat	<ul style="list-style-type: none"> — Posiadanie mocy zainstalowanej na poziomie co najmniej 60 GW morskiej energii wiatrowej i co najmniej 1 GW energii oceanicznej do 2030 r., z myślą o osiągnięciu do 2050 r. mocy zainstalowanej wynoszącej odpowiednio 300 GW i 40 GW. — Uwzględnienie przez państwa członkowskie celów rozwoju energii z morskich źródeł odnawialnych przy opracowywaniu krajowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich. 	Nie dotyczy

Budując Europę odporną na zmiany klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu	COM(2021) 82 final	Komunikat	<ul style="list-style-type: none"> — Społeczeństwo odporne na zmianę klimatu i w pełni przystosowane do jej nieuniknionych skutków. 	<ul style="list-style-type: none"> — Strategia zawiera 48 zobowiązań w zakresie polityki publicznej. — Wprowadzanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody, aby pomóc ograniczyć ryzyko związane z klimatem i zagrożenia dla zdrowia, zwiększyć ochronę przed skutkami klimatu i zabezpieczyć dostęp do wody słodkiej. — Plany postępowania na wypadek suszy, środki mające na celu zwiększenie pojemności wodnej gleby oraz ponowne bezpieczne wykorzystywanie wody.
„Gotowi na 55”: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej	COM(2021) 550 final	Komunikat	Nie dotyczy (założenia są określone we wnioskach towarzyszących komunikatowi)	Nie dotyczy (środki są określone we wnioskach towarzyszących komunikatowi)
Wersja przekształcona dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej ⁽¹⁾	COM(2021) 558 final	Wniosek ustawodawczy	<ul style="list-style-type: none"> — Cel unijny: zwiększenie ambicji w zakresie efektywności energetycznej o co najmniej 9 % w 2030 r. oraz dostosowanie wkładów państw członkowskich do tego celu. — Obowiązek oszczędności energii – cel cząstkowy dotyczący oszczędności energii wśród osób objętych ubóstwem energetycznym i zajmujących przystępne cenowo mieszkania socjalne. — Cel dotyczący zmniejszenia całkowitego zużycia energii końcowej przez wszystkie podmioty publiczne. — Wymóg przeprowadzenia renowacji wszystkich budynków publicznych w celu osiągnięcia niemal zerowego poziomu emisyjności. 	<ul style="list-style-type: none"> — Środki odzwierciedlające zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”. — Środki mające na celu usunięcie barier dla energooszczędnych zamówień publicznych. — Wykaz podmiotów publicznych, które muszą wnieść wkład w osiągnięcie celu dotyczącego obniżenia całkowitego zużycia energii końcowej przez podmioty publiczne. — Środki służące osiągnięciu wymogu oszczędności energii. — Środki dotyczące sektorów przetwarzania, dystrybucji i przesyłu energii, w tym efektywnej infrastruktury ciepłowniczej i chłodniczej. — Środki służące wspieraniu audytów energetycznych i systemów zarządzania energią. — Kompleksowa ocena w zakresie ogrzewania i chłodzenia (będzie obowiązywać w odniesieniu do ostatecznego KPEiK na 2024 r.). — Środki mające na celu promowanie i ułatwianie efektywnego wykorzystania energii przez odbiorców końcowych i użytkowników końcowych. — Środki zachęcające podmioty publiczne do stosowania umów o poprawę efektywności energetycznej przy renowacji dużych budynków. — Środki na rzecz wspierania usług energetycznych w sektorze publicznym. — Systemy certyfikacji lub równoważne systemy kwalifikacji dla zawodów związanych z efektywnością energetyczną. — Finansowanie projektów w zakresie efektywności energetycznej.

Zmiana dyrektywy w sprawie energii odnawialnej (główna) [1]	COM(2021) 557 final	Wniosek ustawodawczy	<ul style="list-style-type: none"> — Zwiększenie unijnego celu dotyczącego udziału odnawialnych źródeł energii w 2030 r. do 40 % oraz dostosowanie wkładów państw członkowskich do tego celu. — Zwiększenie celu w zakresie redukcji intensywności emisji gazów cieplarnianych w sektorze transportu. — Zwiększenie celu cząstkowego dotyczącego zaawansowanych biopaliw na lata 2025 i 2030. — Nowe cele cząstkowe dotyczące paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego w transporcie. — Nowy roczny wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w sektorze ogrzewania i chłodzenia, w tym część wiążąca i dobrowolne dodatkowe wskaźniki wzrostu deklarowane przez państwa członkowskie. — Zwiększenie orientacyjnego celu dotyczącego rocznego wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii w systemach ciepłowniczych i chłodniczych. — Nowe orientacyjne wartości odniesienia dotyczące udziału odnawialnych źródeł energii w krajowym sektorze budowlanym w 2030 r. — Nowy orientacyjny roczny wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w przemyśle w latach 2021–2030. — Nowy cel dotyczący odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego w przemyśle na lata 2030 i 2035. 	<ul style="list-style-type: none"> — Wspólne projekty na rzecz produkcji energii odnawialnej (art. 9). — Systemy certyfikacji dla projektantów i instalatorów systemów wykorzystujących odnawialne źródła energii (art. 18). — Środki dotyczące integracji systemu (art. 20 i 20a). — Środki służące osiągnięciu średniego rocznego wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii w ogrzewaniu i chłodzeniu zgodnie z art. 24 ust. 1–2 oraz stosowanie środków z wykazu w art. 23 ust. 4. — Ocena krajowego potencjału pod względem energii ze źródeł odnawialnych (art. 23 ust. 1a). — Środki mające na celu osiągnięcie średniego rocznego wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii w systemie ciepłowniczym i chłodniczym. — Środki mające na celu zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w chłodzeniu i systemach chłodniczych. — Ramy umożliwiające integrację sektora między sieciami energetycznymi. — Mechanizm przyznawania jednostek emisji w ramach obowiązku dotyczącego transportu (art. 25). — Środki związane z kryteriami zrównoważonego rozwoju, w tym dotyczące obszarów wyłączonych, na których nie można pozyskiwać biomasy leśnej. — Środki zapewniające stosowanie zasady kaskadowego wykorzystania biomasy.
Redukcja emisji metanu w sektorze energetycznym	COM(2021) 805 final	Wniosek ustawodawczy	Nie dotyczy	<ul style="list-style-type: none"> — Plany dotyczące ograniczania emisji metanu i pomiarów emisji metanu z nieczynnych kopalń węgla i nieczynnych odwiertów.
Mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO ₂	COM(2021) 564 final	Wniosek ustawodawczy	<ul style="list-style-type: none"> — Uwzględnienie kwestii emisji gazów cieplarnianych wbudowanych związanych z określonymi towarami w momencie ich przywozu na obszar celny UE, aby zapobiec ryzyku ucieczki emisji gazów cieplarnianych. 	Nie dotyczy

Zmiana dyrektywy w sprawie opodatkowania energii	COM(2021) 563 final	Wniosek ustawodawczy	— Zapewnienie, by jasne przepisy podatkowe dotyczące produktów energetycznych i energii elektrycznej nadal przyczyniały się do sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego, przy jednoczesnym zapewnieniu lepszego odzwierciedlenia w opodatkowaniu ich wpływu na środowisko i zdrowie.	— Środki mające na celu nałożenie opodatkowania na produkty energetyczne i energię elektryczną zgodnie z dyrektywą.
Zapewnienie równych warunków działania dla zrównoważonego transportu lotniczego (inicjatywa RefuelEU aviation) ⁽²⁾	COM(2021) 561 final	Wniosek ustawodawczy	— Zrównoważone paliwa lotnicze mają stanowić 2 % paliwa lotniczego w 2025 r., 5 % w 2030 r. i 63 % w 2050 r.	Nie dotyczy
Stosowanie paliw odnawialnych i niskoemisyjnych w transporcie morskim (inicjatywa FuelEU Maritime) ⁽²⁾	COM(2021) 562 final	Wniosek ustawodawczy	— Ograniczenie intensywności emisji gazów cieplarnianych pochodzących ze zużycia energii na statku. — Obowiązek korzystania z zasilania energią elektryczną z lądu lub korzystania z technologii bezemisyjnej w portach.	Nie dotyczy
Rozwój infrastruktury paliw alternatywnych ⁽²⁾ ⁽³⁾	COM(2021) 559 final	Wniosek ustawodawczy	— Krajowe cele ogólne dotyczące rozwoju wystarczającej infrastruktury paliw alternatywnych w Unii dla pojazdów drogowych, statków wodnych i statków powietrznych podczas postoju.	Nie dotyczy
System handlu uprawnieniami do emisji (ETS) (główny) – z uwzględnieniem transportu morskiego, budynków i transportu drogowego	COM(2021) 551 final	Wniosek ustawodawczy	— Wkład sektorów objętych EU ETS zakładający redukcję o 61 % w 2030 r. w porównaniu z poziomem z 2005 r. — Redukcja emisji o 43 % w 2030 r. w porównaniu z poziomem z 2005 r. w sektorze budowlanym i sektorze transportu drogowego.	— Ustalanie opłat za emisję gazów cieplarnianych oraz finansowanie działań w obszarze klimatu z dochodów z aukcji, funduszu modernizacyjnego i funduszu innowacyjnego, jak również z rezerwy stabilności rynkowej jako narzędzia zapewniającego stabilność rynku uprawnień do emisji dwutlenku węgla.
Rezerwa stabilności rynkowej na potrzeby systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych	COM(2021) 571 final	Wniosek ustawodawczy	— Utrzymanie obecnych parametrów rezerwy stabilności rynkowej po 2023 r., aby zapewnić przewidywalność rynku: wskaźnik pobrania na poziomie 24 % i minimalna liczba uprawnień, którą należy wprowadzić do rezerwy, w wysokości 200 mln.	Nie dotyczy

Wkład lotnictwa w ETS	COM(2021) 552 final	Wniosek ustawodawczy	— Wycofywanie bezpłatnych uprawnień do emisji lotniczych do 100 % w 2027 r. oraz konsolidacja łącznej liczby uprawnień do emisji lotniczych na obecnych poziomach przez zastosowanie współczynnika liniowego redukcji w ETS.	Nie dotyczy
Zmiana dyrektywy ustanawiającej ETS w odniesieniu do powiadamiania w ramach mechanizmu kompensacji i redukcji CO ₂ dla lotnictwa międzynarodowego (CORSIA)	COM(2021) 567 final	Wniosek ustawodawczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Społeczny Fundusz Klimatyczny	COM(2021) 568 final	Wniosek ustawodawczy	Nie dotyczy	— Krajowy plan społeczno-klimatyczny. — Środki mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej budynków. — Środki mające na celu obniżenie emisyjności ogrzewania i chłodzenia budynków. — Środki mające na celu zapewnienie lepszego dostępu do bezemisyjnych i niskoemisyjnych mobilności i transportu.
Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji	Rozporządzenie (UE) 2021/1056	Prawodawstwo przyjęte	Nie dotyczy	— Działania objęte wsparciem na podstawie art. 8
Zmiana rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego	COM(2021) 555 final	Wniosek ustawodawczy	— Zwiększenie unijnego celu redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach objętych rozporządzeniem w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego do 2030 r. do 40 % w porównaniu z poziomem z 2005 r. oraz podział celów UE na wiążące przydziały krajowe.	Nie dotyczy
Zmiana rozporządzenia LULUCF	COM(2021) 554 final	Wniosek ustawodawczy	— Zwiększenie unijnego celu w zakresie pochłaniania dwutlenku węgla w sektorze użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa do 310 mln ton ekwiwalentu CO ₂ do 2030 r. i wiążących celów krajowych na lata 2026–2030. — Cel w zakresie neutralności klimatycznej w 2035 r. w sektorze gruntów.	— Zintegrowane plany przeciwdziałania zmianie klimatu w odniesieniu do sektora gruntów. — Powiązanie z bioróżnorodnością i odbudową zasobów przyrodniczych.
Wzmocnienie norm emisji CO ₂ dla samochodów osobowych i lekkich pojazdów użytkowych	COM(2021) 556 final	Wniosek ustawodawczy	— Samochody osobowe: docelowy poziom emisji dla unijnego parku pojazdów w 2030 r. równy 37,5 % redukcji docelowego poziomu w 2021 r. Cel na rok 2035 oznacza redukcję o 100 %. — Pojazdy użytkowe: docelowy poziom emisji dla unijnego parku pojazdów w 2030 r. równy 31 % redukcji docelowego poziomu w 2021 r. Cel na rok 2035 oznacza redukcję o 100 %.	Nie dotyczy

Wersja przekształcona dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków	COM(2021) 802 final	Wniosek ustawodawczy	<ul style="list-style-type: none"> — Ustalone na poziomie krajowym cele zmierzające do zapewnienia wysoce energooszczędnych i niskoemisyjnych krajowych zasobów budowlanych oraz przekształcenia istniejących budynków w budynki bezemisyjne do 2050 r. — Nowe minimalne normy charakterystyki energetycznej. — Aktualizacja definicji budynku o niemal zerowym zużyciu energii w przypadku nowych i istniejących budynków. 	<ul style="list-style-type: none"> — Krajowy plan renowacji budynków. — Działania na rzecz przestrzegania minimalnych norm charakterystyki energetycznej (art. 9 ust. 3).
Zmiana rozporządzenia w sprawie wodoru i gazu ziemnego	COM(2021) 804 final	Wniosek ustawodawczy	Nie dotyczy	<ul style="list-style-type: none"> — Działania zapobiegawcze i środki na wypadek sytuacji nadzwyczajnej w zakresie bezpieczeństwa dostaw gazu. — Środki związane z cyberbezpieczeństwem.
Zmiana dyrektywy w sprawie wodoru i gazu ziemnego	COM(2021) 803 final	Wniosek ustawodawczy	Nie dotyczy	<ul style="list-style-type: none"> — Środki umożliwiające powstanie rynku wodoru, w szczególności infrastruktura. — Środki dotyczące praw konsumentów związanych z wodorem.
Zalecenie w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej	2022/C 243/04	Zalecenie Rady	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie, aby transformacja UE w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu i zrównoważonej środowiskowo do 2050 r. była sprawiedliwa i aby nikt nie został pozostawiony w tyle. 	<ul style="list-style-type: none"> — Kompleksowe i spójne pakiety polityczne dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> a) aktywnego wsparcia na rzecz zatrudnienia wysokiej jakości; b) kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie; c) sprawiedliwych systemów ulg podatkowych i systemów ochrony socjalnej; d) dostępu do podstawowych usług/mieszkań.
Bezpieczeństwo dostaw i przystępne ceny energii: warianty działań natychmiastowych i przygotowania na najbliższą zimę	COM(2022) 138 final	Komunikat	Nie dotyczy	<ul style="list-style-type: none"> — Rekompensata finansowa na rynku detalicznym i hurtowym, w tym wsparcie dochodu, obniżone opodatkowanie, model agregatora. — Stała cena dla wytwórców.
Obowiązki dotyczące ilości magazynowanego gazu	Rozporządzenie (UE) 2022/1032	Rozporządzenie	<ul style="list-style-type: none"> — Minimalny poziom napełnienia magazynów do 1 listopada 2022 r.: 80 %, w kolejnych latach wzrost do 90 %. — Krajowe cele w zakresie zwiększenia elastyczności systemów energetycznych, w tym w zakresie magazynowania energii. 	<ul style="list-style-type: none"> — Środki zapewniające osiągnięcie trajektorii napełniania i celów w zakresie napełnienia w kolejnych latach oraz napełnianie magazynów podziemnych. — Wprowadzenie środków mających na celu koordynację działań z państwami członkowskimi.

Plan REPowerEU	COM(2022) 230 final	Komunikat	<ul style="list-style-type: none"> — Założenia krajowe dotyczące stopniowego wycofywania dostaw gazu z Rosji. — Założenia krajowe dotyczące dywersyfikacji źródeł energii i dostaw z państw niebędących członkami UE. — Założenia krajowe dotyczące zastępowania rosyjskich paliw kopalnych przez wykorzystanie krajowych źródeł energii, w szczególności energii odnawialnej i gazów niskoemisyjnych. — Cele dotyczące produkcji gazów odnawialnych, w szczególności przez wspieranie zwiększenia produkcji metanu do 35 mld m³ do 2030 r. — Cele dotyczące produkcji wodoru. 	<ul style="list-style-type: none"> — Przegląd planów działań zapobiegawczych i planów na wypadek sytuacji nadzwyczajnych. — Dywersyfikacja dróg dostaw gazu i ropy naftowej. — Dywersyfikacja źródeł ogrzewania. — Mechanizmy solidarnościowe między państwami członkowskimi. — Środki mające na celu rozwój współpracy regionalnej i stosunków z partnerami międzynarodowymi. — Polityki i środki mające na celu stworzenie warunków do przejścia z paliw kopalnych na gazy odnawialne i niskoemisyjne, w szczególności zrównoważony biometan i wodor odnawialny.
„Oszczędność energii w UE”	COM(2022) 240 final	Komunikat	Nie dotyczy	<ul style="list-style-type: none"> — Środki na rzecz krótkoterminowego zmniejszenia zapotrzebowania. — Środki na rzecz umocnienia efektywności energetycznej, wymienione w sekcji 3.2 komunikatu. — Środki na rzecz zwiększania efektywności energetycznej w transporcie oraz zachęcania do podejmowania inicjatyw w zakresie wydajnych źródeł energii odnawialnej. — Środki finansowe przeznaczone na wsparcie takich inwestycji.
Strategia UE na rzecz energii słonecznej	COM(2022) 221 final	Komunikat	<ul style="list-style-type: none"> — Zainstalowanie w UE niemal 600 GW mocy fotowoltaiki do 2030 r. — Założenia krajowe dotyczące utworzenia opartej na odnawialnych źródłach energii społeczności energetycznej w każdej gminie o liczbie ludności przekraczającej 10 000 mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> — Środki umożliwiające efektywną konsumpcję własną w budynkach wielorodzinnych (wdrożenie dyrektywy w sprawie energii odnawialnej II). — Środki na rzecz zapewnienia gospodarstwom domowym dotkniętym ubóstwem energetycznym i konsumentom podatnym na zagrożenia dostępu do energii słonecznej. — Ramy inwestycyjne i działania mające na celu przyspieszenie inwestycji w energię słoneczną w połączeniu z remontami, magazynami energii i pompami ciepła. — Środki na rzecz usunięcia przeszkód administracyjnych uniemożliwiających racjonalne pod względem kosztów rozszerzenie już zainstalowanych systemów. — Środki na rzecz wspierania fotowoltaiki zintegrowanej z budynkiem w przypadku nowych budynków i renowacji. — Środki na rzecz analizy i usuwania nieuzasadnionych barier hamujących rozwój społeczności energetycznych działających w obszarze energii odnawialnej i obywatelskich społeczności energetycznych. — Środki mające na celu zniesienie barier uniemożliwiających wprowadzanie innowacyjnych form wykorzystania energii słonecznej.

Zewnętrzne zobowiązania energetyczne UE w zmieniającym się świecie	JOIN(2022) 23 final	Komunikat	Nie dotyczy	<ul style="list-style-type: none"> — Środki na rzecz przygotowania UE do handlu wodorem odnawialnym, zapewniające priorytetowe traktowanie potrzeb społeczności lokalnych w zakresie energii i wody. — Środki mające na celu zwiększenie dostępności i ułatwienie dostępu do finansowania inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i oszczędzania energii.
Zmiany w dyrektywie w sprawie energii odnawialnej, dyrektywie w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej	COM(2022) 222 final	Wniosek ustawodawczy	<ul style="list-style-type: none"> — Zwiększenie unijnego celu dotyczącego udziału OZE w 2030 r. do 45 %. — Cel unijny: zwiększenie ambicji w zakresie efektywności energetycznej o co najmniej 13 % w 2030 r. oraz dostosowanie wkładów państw do tego celu. — Założenia krajowe dotyczące wyznaczenia obszarów docelowych energii odnawialnej. 	<ul style="list-style-type: none"> — Mapowanie obszarów niezbędnych do wniesienia krajowych wkładów w realizację unijnego celu w zakresie OZE na 2030 r. — Środki na rzecz obszarów docelowych energii odnawialnej. — Środki służące zapewnieniu przestrzegania terminów wydawania zezwoleń. — Środki służące ograniczeniu czasu oczekiwania na zezwolenie na instalacje słoneczne na dachach (zmiana dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii II). — Środki mające na celu zapewnienie, aby wszystkie nowe budynki były gotowe do wykorzystania energii słonecznej, oraz wprowadzenie obowiązku wykorzystania energii słonecznej w określonych kategoriach budynków (zmiana dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków).
Zalecenie w sprawie procedur wydawania zezwoleń i umów zakupu energii elektrycznej	C(2022) 3219 final	Zalecenie	<ul style="list-style-type: none"> — Krajowe założenia i cele dotyczące podnoszenia i zmiany kwalifikacji, co pozwoliłoby zaradzić niedoborowi kwalifikacji pracowników zajmujących się procedurami wydawania zezwoleń i ocenami oddziaływania na środowisko. — Długoterminowe trajektorie planowanego zwiększenia zdolności produkcyjnych energii odnawialnej. 	<p>Środki mające na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> — przyspieszenie i uproszczenia procedur wydawania zezwoleń; — uproszczenie procedur dla społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej; — uproszczenie zasad dotyczących procedur wydawania pozwoleń i zaprojektowanie punktu kompleksowej obsługi; — wprowadzenie cyfrowych procedur; — uproszczenie procedur ocen oddziaływania na środowisko; — uproszczenie procedur rozbudowy istniejących źródeł energii odnawialnej; — wspieranie projektów innowacyjnych; — ułatwianie zawierania umów zakupu energii elektrycznej przez przedsiębiorstwa.
Wytyczne w sprawie procedur wydawania zezwoleń i umów zakupu energii elektrycznej	SWD(2022) 149	Wytyczne	— Takie same jak w odniesieniu do zalecenia w sprawie wydawania zezwoleń.	— Takie same jak w odniesieniu do zalecenia w sprawie wydawania zezwoleń.
Zmiana rozporządzenia w sprawie RRF (rozdział REPowerEU)	COM(2022) 231 final	Wniosek ustawodawczy	Nie dotyczy	— Wymóg uwzględnienia rozdziału REPowerEU w planie odbudowy i zwiększania odporności.
Wytyczne dotyczące planów odbudowy i zwiększania odporności w kontekście REPowerEU	C(2022) 3300 final	Zawiadomienie Komisji	Nie dotyczy	— Nowe środki przyczyniające się do osiągnięcia celów REPowerEU (wykaz możliwych inwestycji i reform podany w zawiadomieniu).

Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę	COM(2022) 360 final	Komunikat	— Założenia krajowe służące realizacji planu redukcji zapotrzebowania na gaz o 15 %.	— Środki na rzecz ograniczenia ogrzewania i chłodzenia w budynkach. — Środki na rzecz oszczędzania gazu w procesie produkcji energii elektrycznej i ciepłej. — Środki wspierające przestawienie się na inne rodzaje paliwa w przemyśle.
Skoordynowane środki zmniejszające zapotrzebowanie na gaz	Rozporządzenie (UE) 2022/1369	Rozporządzenie	— Zmniejszenie zużycia gazu od dnia 1 sierpnia 2022 r. do dnia 31 marca 2023 r. o co najmniej 15 % w porównaniu ze średnim zużyciem gazu od dnia 1 sierpnia do dnia 31 marca w ciągu pięciu ostatnich lat.	Nie dotyczy
Interwencja w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii	COM(2022) 473 final	Wniosek ustawodawczy	— Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o 10 % w porównaniu z okresem odniesienia. — Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o 5 % w godzinach szczytowych.	— Środki w celu przyspieszenia wdrażania umów zakupu energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności przez MŚP.
Transformacja cyfrowa systemu energetycznego – plan działania UE	COM(2022) 552 final	Komunikat	Nie dotyczy	Środki mające na celu: — zwiększenie inwestycji w badania naukowe i innowacje w zakresie cyfrowych rozwiązań energetycznych, w tym zwiększanie skali; — zwiększenie inwestycji w opracowywanie, wdrażanie, testowanie i pilotaż, a także wprowadzanie na rynek cyfrowych rozwiązań energetycznych; — zwiększenie inwestycji służących sprawieniu, by sieć elektroenergetyczna była bardziej inteligentna; — promowanie integracji systemu energetycznego i planowania infrastruktury cyfrowej, na przykład poprzez ponowne użycie ciepła odpadowego z ośrodków przetwarzania danych; — ocenę wszystkich rozwiązań w zakresie sieci publicznych (w szczególności stacji bazowych 5G) i pasm częstotliwości pod kątem możliwości obsługi rozwiązań w zakresie sieci energetycznych wymagających łączności w całej Europie; — wzmocnienie pozycji konsumentów, podnoszenie umiejętności cyfrowych i oferowanie im inteligentnych usług energetycznych; — rozwiązanie problemu śladu węglowego technologii informacyjno-komunikacyjnych; — promowanie współpracy między podmiotami z branży energetycznej i cyfrowej oraz tworzenie synergii między agendą energetyczną i cyfrową.

(¹) W COM(2022) 222 final (zob. w innym miejscu tabeli) zaproponowano dalsze zwiększenie niektórych celów zawartych w tym wniosku.

(²) Wniosek posiadający inną podstawę prawną niż rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną. Państwa członkowskie powinny zapewnić spójność między KPEiK a założeniami/celami, a także politykami i środkami służącymi ich osiągnięciu, zgodnie z wymogami tego wniosku. Zachęca się państwa członkowskie do włączenia polityk i środków związanych z wnioskiem do KPEiK, jeśli wykazują one istotne cechy dotyczące klimatu i energii.

(³) Państwa członkowskie powinny zapewnić spójność między KPEiK a krajowymi ramami polityki przewidzianymi w tym wniosku dotyczącym rozporządzenia.